ВІСНИК
THE HERALD
- VISNYK

Свобода народам!
Свобода людині!

Суспільно-політичний місячник

ЗМІСТ

Константина Малицька — На Святий Вечір 1
В. Давиденко — Парапсихологія і совєтські „спеціяльні лябораторії" 2
Ст. Галамай — Ще про діялектичний матеріялізм 6
Д-р П. Мірчук — Проблема державного будівництва 8
Проф. І. Боднарук — Сім'я як перша школа життя дитини 9
Р. Володимир — Ой, запахло 12
М. Карпович-Дубиняк — Індоктринація совєтського вояка 13
Л. Полтава — Про міжнародні культурні зв'язки з Укр. ССР 18
Яр. Славутич — Московія 18
П. Терещук — Як загинув Митр. Олексій Громадський 20
Микола Понеділок — Казка недоспівана моя 21
Зореслав — На чужині 25
Іван Керницький — Колядники 26
Від Редакції до всіх Вп. Авторів 27
Комунікат Президії 9-го З'їзду СУМА 28
„Крилаті" — новий журнал СУМ 28
Звернення Проводу ЗЧ ОУН 29
Зміст „Вісника" за 1962 р. 31

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

РІК XVI Ч. 11 (169)
YEAR XVI No. 11 (169)

ГРУДЕНЬ 1962
DECEMBER 1962

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ
PRICE $ 0.50

КОЛЯДА НА ВИЗВОЛЬНИЙ ФОНД 1962

(Продовження)

Листа ч. 0436-0442.

По $ 15.00: М. Проскуренко, Я. Трач.

По $ 10.00: І. Волошин, Д. Винарчук, В. Дмитришин, М. Королишин, Я. Королишин, М. Симанишин, А. Дунька, Відділ ООЧСУ.

По $ 5.00: І. Полівчак, І. Семиніковський, П. Гриник, Гречкосій, І. Зельський, В. Вугай, Т. Луцишин.

По $ 3.00: М. Дешевий, Р. Данилюк, В. Лебедь.

По $ 2.00: І. Грипа, К. Вушко, М. І., Гопачило, А. Вугай, П. Дадерко, В. Гузеляк, Е. Модний, Л. Гец, І. Шербаневич.

По $ 1.00: Я. Беґай, І. Попов.

Листа ч. 0447.

По $ 10.00: П. Карпишин, М. Павлів, І. Коцюба, д-р А. Ґудзяк, В. Мельничук, В. Фенцор.

По $ 6.00: М. Петришин.

По $ 5.00: Я. Копко, Ф. Коцюба, Д. Круль, В. Возняк.

По $ 2.00: І. Гусак.

По $ 1.00: О. Шикапова, Крохмалюк, Ковальчук.

Листа ч. 0438.

По $ 10.00: М. Микитин, І. Пиндус.

По $ 5.00: П. Кіт, В. Гук, А. Ваґа, Т. Фраціян, Макусій, О. Шевчук, Я. Дунька, І. Дитюк, М. Шуль, проф. Г. Яловий, О. Хомяк, Л. Склонний, О. Горбанчук, Е. Ерцківська, М. Підгорецький.

По $ 4.00: А. Шмиголь.

По $ 3.00: Я. Заяць, П. Мацько, Ф. Холоїд, М. Ярошенко, Д. Ревар, Т. Гринцов, О. Кравець.

По $ 2.00: М. Діцюх, В. Флесок, П. Ділай, П. Лиховід, І. Кумановський, В. Трускало, М. Дяченко, А. Сторож, І. Білокіл.

По $ 1.00: П. Дембіцький, Боднар, Надвірська, В. Корняк, Вахна, Г. Синенко.

Листа ч. 0439.

По $ 15.00: хор „Сурма".

По $ 10.00: Г. Свінціцький, С. Грицик, М. Когут, Г. Піколецький, Ковальчук, М. Качмар, Г. Мазурик, М. Бойчук, М. Зарічний, „Український Народний Дім".

По $ 8.00: родина Спічка.

По $ 5.00: А. Бриндзя, В. Спісак, С. Дуник, М. Болозовський, Д. Паюк, С. Кохан, Г. Коваленко, М. Богайчук.

По $ 4.00: А. Вовелко.

По $ 3.00: М. Фанок, О. Вертишин.

По $ 2.00: П. Кравець, Д. Зарембний.

По $ 1.00: О. Кульба, Ф. Майко, І. Бобик, В. Кукба.

Листи чч.: 32, 33, 34, 78. Збірщик Дмитро Залізняк.

По $ 100: Д. Залізняк.

По $ 30.00: І. Чижо.

По $ 25.00: П. Микитин.

По $ 15.00: В. Кузик і О. Харук.

По $ 10.00: В. Хамут, М. Ткач, Е. Королюк, М. Кондрин, М. Процик, Я. Коструба, В. Іванюк, С. Я. Хома, А. Вітенюк, Г. Сливка, Ф. Лешко, Т. Боднар, Б. Кармелюк.

По $ 5.00: И. Ільницький, О. Олійник, В. Коваль, М. Кукуруза, Демків-Федоляк, Т. Островський, Е. Івашків, М. Барановський, Г. Сенів, М. Осташевський, М. Панас, І. Соляк, М. Габач, М. Солонинка, М. Коханська, С. Петранюк, М. Ільків, В. Захарчук, С. Вовк, М. Романів, А. Буняк, М. Бартків, М. Новосільський, М. Ґендза, І. Назаркевич, Л. Пиль, С. Федюк, С. Пирожинський, М. Кріль, Р. Решітник, В. Куприк, Р. Стек, І. Бабій, М. Череп, В. Заганяч, М. Прибильський, М. Лищей, І. Могила, Я. Базиляк, О. Масний, А. Пелех, В. Павлів, В. Кендус, С. Серабин, С. Костик, І. Масний, М. Тарнавський, М. Стецiв, Р. Костирка, В. Яковів, М. Кушнір, В. Расяк, І. Юрченко, д-р М. Кравчук.

По $ 4.00: Д. Мачай.

По $ 3.00: М. Кавчак, М. Задор, Ю. Чижик, А. Поливка, Л. Семущак, І. Воробець, В. Дудинський, Е. Вовк, Р. Чопик, С. Коваль, М. Моманець, Р. Мізур, А. Вацяк, „Говерля".

По $ 2.00: А. Мулик, І. Голод, М. Галиґа, І. Назаркевич, Р. Николяк, А. Матлак, І. Тащак, І. Мінько, С. Прядка, А. Кулик, М. Ярема, О. Волошин, П. Шалайко, Г. Іванчишин, Л. Лубньовський, Р. Бурик, М. Н., А. Гавран, Р. Чубатий, А. Рудницький, Д. Досяк, В. Кузик, П. Біляк, В. Біляк.

По $ 1.00: А. Никаль, Е. Гусак, В. Гладун.

Листа ч. 31. Збірщик п. Ганущак.

По $ 30.00: С. М.

По $ 25.00: Т. Підгородецький.

По $ 10.00: Д-р М. Крижановський.

По $ 5.00: М. Ганущак, І. Кершньовський, М. Коритовський, М. Пітула.

По $ 2.00: С. Олексин.

Листа ч. 37. Збірщик п. І. Винник.

По $ 20.00: А. Плескун.

По $ 10.00: О. Сторожинський, І. Винник.

По $ 5.00: М. Пасічняк, І. Жук, П. Моряк, Д. Черпак.

По $ 3.00: Г. Дуб.

Листа ч. 61. Збірщик п. І. Мигдаль.

По $ 10.00: П. Попович, Н. Ходоба, Укр. Ресторан 8-ма вул., В. Ковалів, д-р О. Баран.

По $ 5.00: В. Роговський, „Броди-Лев", М. Канятин, О. Мантика, П. Івашко.

Листа ч. 66. Збірщик п-ні О. Стецка.

По $ 10.00: Р. Гановський.

По $ 5.86: С. Мисюк.

По $ 5.00: М. Сентий, М. Бобак.

По $ 4.00: І. Михайлович.

По $ 3.00: М. Роґовець.

По $ 1.14: О. Стецка.

По $ 1.00: І. Дячук.

Листа ч. 46. Збірщик п. В. Копчинський.

По $ 5.00: В. Копчинський, К. Стасюк, П. Бурик.

По $ 2.00: В. Гочак, О. Шутак.

Листа ч. 0040 і 0041.

По $ 12.00: Д-р В. Кузьминський.

По $ 10.00: Г. Спринський, М. Кушнір, І. Дідич, В. Лавро.

По $ 5.00: П. Букшак, В. Ватюк, М. Кобелецький, А. Жуковський, І. Чернявський, В. Сухар, В. Сабрас, І. Анрієшин, В. Стецько, Ф. Матвіїв, С. Пшик, Д. Залізняк, М. Дорож, В. Клюкевич, М. Флис, В. Баран, С. Карпук, М. Лучків, Брати Ромашко, І. Роїк.

(Продовження на 3-ій стор. обкладинки)

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

Константина Малицька

НА СВЯТИЙ ВЕЧІР

У ту ніч чудотворну Дитяти,
Як засядем в родиннім кружку,
Пом'янім тихим словом посвяти
Всю Україну мертву і живу.

Тих, що в бою за рідні прапори,
Щоб з кайданів народ розкувать,
Устелили трупом простори
Від Амуру аж ген до Карпат.

Тих далеких, що в стужі Сибіру
Линуть думкою в рідне гніздо,
Тих, по тюрмах, що в мурах у сірих
Крізь решітку витають Різдво.

І хай в вечір єдиний той в році,
Хоч нас ворог давить і лома,
В світового безладдя потоці
Серцем буде Вкраїна одна!

СВІТОГЛЯДОВІ ПРОБЛЕМИ

В. Давиденко

ПАРАПСИХОЛОГІЯ І СОВЄТСЬКІ „СПЕЦІЯЛЬНІ ЛЯБОРАТОРІЇ"

Містицизм, як віру в надприродній світ, з яким людина комунікується особливим, таємничим шляхом, совєтська матеріялістична наука поборювала від самого початку існування большевицького режиму. Всякого роду надприродні явища, що їх в народі називають чудесами і що їх годі пояснити на основі сучасної науки, совєтські науковці заперечували й заперечують, як „попівські вигадки", як „забобони" і свідомо ширену неправду, з поміччю якої, мовляв, ловиться у релігійні тенета трудящий народ.

На початку 1920-их років, матеріялізуючи й вульґаризуючи науку, большевики заборонили й викинули з високих шкіл психологію, як науковий предмет, замінивши її так званою рефлексологією, що розглядає всю психічну діяльність людини, як сукупність механічних рефлексів, що витворюються внаслідок впливу зовнішнього оточення на нервову систему. „Всі акти свідомого й несвідомого життя, — твердив „батько російської фізіології" І. Сєчєнов, — способом свого походження суть рефлекси", тобто реакції організму на подразнення. А другий російський фізіолог, І. Павлов, розвинувши цю засаду, поділив рефлекси на дві групи: безумовні рефлекси, з якими людина народжується, і умовні — які витворюються в людині протягом її життя. Наука Павлова, — твердять совєтські науковці — заперечує ідеалістичне уявлення про те, що психічні процеси зумовлюються нематеріялістичними чинниками.

В такий спосіб думали совєтські науковці раз на завжди покінчити з „душею", як атрибутом релігії. І тому в СССР трактується людину, як „продукт білка і води", якому можна защепити будь-які умовні рефлекси. Але таке крайнє спрощення науки про „псіхе", хоч і розкрило перед тим незнані можливості для переведення деяких експериментів „виховного" характеру над твариною (дресура) і людиною („промивання мозку") — загнало совєтську науку в глухий кут при розв'язуванні проблем людської свідомости і підсвідомости. І на початку 1930-их років рефлексологію з шкіл усунено, а психологію „регабілітовано", взявши для неї як методологічну основу діялектичний матеріялізм, а як природничо-наукову основу вчення Павлова про рефлекси.

***

Парапсихологія або метапсихологія — слова, яких годі шукати в совєтських енциклопедіях. А проте, це — одна з найновіших галузей психології, яка вивчає ще зовсім мало досліджені вияви нервово-психічної діяльности людини, головно у сприйманні чужої психіки, чужих думок і об'єктів зовнішнього оточення без допомоги відомих нам органів — слуху, зору, нюху, дотику, смаку. Це галузь психології, яку донедавна висміювали й заперечували, як науку, мовляв, шарлатанську, яка намагається доказати можливість так званої телепатії, комунікації душ, навіть з найбільшої відстані.

Сенсаційний дослід в галузі телепатії, про який писала світова преса, проведено влітку 1959 р. в першому американському атомовому

"VISNYK" — "THE HERALD"
Published by Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc.
Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office, New York, N. Y.
Board of Editors
Address: P. O. Box 304, Cooper Station, New York 3, N. Y.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ СКЛАДАЄ РІЗДВЯНИЙ ПРИВІТ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДОВІ, ОУН І ВСІМ БОРЦЯМ ЗА ДЕРЖАВНУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ І СВОБОДУ ЇЇ НАРОДУ

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

підводному човні „Навтилюс". Цей човен з учасником досліду А. на 16 днів занурився на дно Атлантійського океану. Другий учасник досліду Б., залишившись на березі, два рази на день, в певний час, думкою навіював А. одну з п'ятьох фігур: коло, квадрат, хрест, зірка, хвилясті лінії. Численні картки з цими фігурами автоматично перемішувались спеціяльним приладом, який через рівні проміжки часу викидав ці картки одну за одною. В той самий час А. на відстані багатьох сотень кілометрів, крізь товщу морської води і металеві стіни човна намагався сприйняти ці думкою передавані сиґнали і записував їх на папері. Дослід провадилося в умовах найсуворішої контролі над його учасниками, тривав 16 днів і дав надзвичайно успішний вислід: понад 70% правильних відповідей.

Передавання думок на відстані належить до проблем, що протягом століть цікавили учених, часом призабуваючись, а часом знову стаючи в центрі їх уваги. Перша телепатична організація в Европі постала в Лондоні 1882 року під назвою „Товариство для вивчення загадкових явищ психіки". В ньому взяли участь визначні англійські науковці — психологи, фізіологи, фізики, які в 1886 році опублікували висліди своїх досліджень. Вони ж вперше поділили телепатичні явища на „спонтанні", тобто такі, що відбуваються самовільно в щоденному житті, і „експериментальні", штучно викликувані.

Ще в 1876 р. англійський фізик Баррет доповів про свої надзвичайно цікаві спостереження в Британській асоціяції для поширення наук, висунувши при цьому гіпотезу про безпосереднє передавання думки від мозку до мозку. За його прикладом телепатичні досліди провадив славний французький фізіолог Шарль Ріше, лавреат Нобелівської нагороди. Цей учений мав у своєму житті факти спонтанного вияву парапсихічних здібностей, які переконали його в реальності цих явищ. В парапсихологічній лябораторії Дюкського університету (ЗДА) зареєстровано понад 8000 випадків спонтанної телепатії. В Америці, Англії, Франції, Голляндії, Індії і Арґентині досліджуванню телепатії присвячують тепер велику увагу. Для вивчення „парапсихічних" явищ організують інститути і університетські катедри (з них найвідоміша в Уртрехті). Особливих успіхів осягнула парапсихологія протягом останніх 15 років. Авторами статтей і дослідів з телепатії були Марк Твайн і Ептон Сінклер. Яскраві описи таємничих явищ передавання на відстані думок і навіть образів можна зустріти в творах таких письменників-реалістів, як Еміль Золя („Париж"), Ромен Роллян („Жан Крістоф"), В. Короленко („Федір Безпритульний"), Б. Антоненко-Давидович („За ширмою").

В кожному випадку телепатії беруть участь принаймні дві особи, так звана телепатична пара. Особа, яка справляє на іншу особу телепатичний вплив, передає якусь інформацію, зветься „індуктором". Особа, яка безпосередньо з віддалі сприймає такий вплив, зветься „перципієнтом". Те, що телепатично сприймає перципієнт, не завжди відповідає докладно тому, що телепатично вислав індуктор.

Психологи-ідеалісти вважають, що дух є річ первинна, а матерія — вторинна, похідна від духа; дух — абсолютний, вільний, він не знає причинової залежности, яка зобов'язує матерію, він діє поза часом і простором. Натомість психологи-матеріялісти вважають, що дух, душа — щось похідне від мозку, його функція; психічні явища, на їх думку, нерозривно зв'язані з мозковими фізіологічними процесами, які відбуваються в часі й просторі.

Визначний сучасний фізик і парапсихолог Паскуаль Йордан у своїй статті „Парапсихологічний сенс дослідження в атомовій фізиці" наводить деякі аналогії в розвитку цих двох наукових напрямів. Спираючись на ствердженнях найавторитетніших фізиків Нілса Бора і Вернера Гайзенберґа, він заявляє, що загальновизнана нині квантова теорія є запереченням

СПІВРОБІТНИКАМ, ЧИТАЧАМ, КОЛЬПОРТЕРАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО И ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ БАЖАЄ

РЕДАКЦІЯ „ВІСНИКА"

принципу причиновости*) в ділянці атомової фізики. „Всередині самих речей, — каже Йордан — ми повинні визнати існування притаманної їм, справжньої, об'єктивної індетермінованости".

На кількох прикладах Йордан показує, що цей „принцип атомової фізики" можна застосувати й до проблеми причиновости в біології, психології, а надто парапсихології. „По суті неможливо, — твердить Йордан, — передбачити, обчислити або визначити наперед рішення живої істоти. Неможливість зробити це обумовлюється не сучасним станом науки, але випливає в основному з самої природи речей".

Щодо явищ парапсихологічного порядку, то Йордан не тільки відмовляється признати їх причиново зумовленими, але й вважає, що вони відбуваються поза тривимірним простором, що його ми сприймаємо нашими чуттями, і поза часом. Те, що далеко стоїть у тривимірному просторі, може опинитися поруч нас в просторі вищих вимірів. Для цього дає він приклад: „дві точки на двох протилежних кінцях аркуша паперу можуть зблизитися, коли ми згорнемо цей аркуш удвоє", тобто від двовимірного простору перейдемо до тривимірного. Йордан навіть допускає можливість сприймання двовимірного часу, що може мати значення для зрозуміння деяких парапсихічних явищ. Треба відмовитися, — каже він, — від звичайного розуміння часу, простору, причиновости, щоб збагнути суть парапсихічних явищ.

Концепції визначного фізика Йордана є вислідом розвитку сучасної науки, зокрема атомової фізики, де не зобов'язує закон причиновости, основа основ у матеріялістичному думанні. До таких самих висновків, як Йордан, прийшли перед ним творець теорії релятивности Айнштайн, автор квантової механіки Макс Плянк і ряд інших найвизначніших учених 20-го століття.

**
*

І так, совєтська матеріялістична наука з її вже змертвілими марксо-ленінськими догмами зайшла в глухий кут, з якого її адепти мусять тепер шукати виходу. А такий вихід навряд чи допоможе знайти матеріялістична діялектика, хитромудра псевдонаука, що латає дірки на Марксовому каптані. Згідно з цією діялектикою Ленін ставив німецького філософа Геґеля „з голови на ноги", а тепер, очевидно, совєтські науковці ставитимуть на голову парапсихологію, матеріялізуючи, чи пак вульґаризуючи її.

Ось так появилось у 1960 році в Ленінґраді те, що спізнилось там на 85 років і про що годі було й подумати ще кілька років тому — парапсихологічна лябораторія при Ленінґрадському університеті. Подібні ж „спеціяльні лябораторії" працюють уже в Москві, Києві і деяких інших містах СССР. Ці новостворені наукові заклади ведуть тепер широку роботу, збираючи й документально засвідчуючи явища, що їх ще так недавно називали „забобонами" і „попівськими вигадками". Заперечування або замовчування цих явищ — прийшли большевики до висновку — приносить не користь, а шкоду. Шила в мішку не заховаєш!

Проф. Леонід Васильєв, член-кореспондент Академії медичних наук СССР, керівник першої совєтської парапсихологічної лябораторії у передмові до своєї книжки „Навіювання з відстані"**) заявляє: „Ми, звичайно, можемо вірити чи не вірити вісткам, що приходять із закордону, визнавати чи не визнавати явища телепатії як встановлений факт, однак повне заперечення та іґнорування їх навряд чи можна вважати розумним. Треба бути в курсі всього того, що вже зроблено і що робиться в даному питанні у капіталістичних країнах, не кажучи вже про те, що треба всьому цьому дати правильне, матеріялістичне вияснення".

Совєтських науковців, напевно, телепатичні явища так сильно зацікавили не просто як феномени. Совєтська наука — утилітарна наука, і основна ціль її служити перемозі комунізму в усьому світі. Тож, очевидно, і всі ті „спеціяльні лябораторії" зорганізовано в СССР не задля

*) Причиновість — одна з засад марксизму. У світі — твердять філософи-матеріялісти — ніщо не відбувається безпричинно. Пізнання причинових зв'язків — найважливіше завдання науки. Матеріялізм намагається заперечувати погляд ідеалістів, які відкидають об'єктивний характер причиновости і розглядають її як суб'єктивну категорію.

**) Л. Васильев, Внушение на расстоянии, Государственное издательство политической литературы, Москва, 1962, ст. 160.

розвитку чистої науки, а з ціллю виявити можливості телепатії, як військової зброї, як нових засобів сполучення між розкиданими на далекій відстані військовими з'єднаннями, між підводними човнами і наземними базами, а в майбутньому, може, й між космонавтами та Землею. На це виразно натякає проф. Л. Васильєв.

З багатьох поданих у книжці проф. Л. Васильєва експериментальних і спонтанних випадків телепатії наведемо такий, ствердженій свідками і спеціяльною комісією:

„. . . Коли мені було 16 років, — пише дівчина З. — у мене помер батько. Він довго хворів. Я скінчила школу і почала працювати. В день його смерті я була на роботі в установі і про нього не думала, цілковито захоплена новою для мене працею. І нараз, в ту хвилину, коли я несла якісь течки, зі мною сталося щось дивне: раптом на мене налетіла тривога, справжній „моральний вихор" (як я опісля назвала його), такий сильний, що якби він був фізичним, то міг би збити мене з ніг. Я кинула течки на стіл і в крайньому збентеженні спинилася. І от, як налетіло, так само й зникло. Товаришка, яка працювала тоді зі мною, дивлячись на мене, дуже здивувалась і спитала — що сталося? Але я так і не могла нічого пояснити ні їй, ні собі.

Прийшовши додому, я довідалась, що вдень помер мій батько в повній свідомості. При ньому були брат і сестра. А мама, яка, здавалося б, була найближча до батька, нічого не відчула (вона працювала в одній зі мною установі в іншому відділі). Що ж це було? Я тоді ж вирішила, що батько сильно (якщо можна так висловитись) подумав про мене перед смертю, і я сприйняла його думку. В містику я ніколи не вірила".

А ось приклад телепатичної галюцинації з книжки проф. Васильєва, документально засвідчений випадок із студентом Борисом Шабером:

„О 8.30 ранку, — пише Б. Шабер, — я побачив на стіні, в яку впиралися мої ноги (я лежав на ліжку), овальної форми ясну пляму, яка на моїх очах почала рости, перетворившися в ясну постать дівчини. В цьому привиді я пізнав свою кращу подругу Надію Невадовську, яка перебувала тоді в Ленінґраді. Усміхнувшись до мене, вона промовила якусь фразу, з якої я вхопив тільки останнє слово — „тліну". Після цього постать дівчини почала ніби входити в стіну і потім зникла. Моя розповідь про те, що сталося, того ж дня була зафіксована на папері і стверджена підписами 6-ох осіб. За кілька днів після того я одержав від Надіїної матері, Євгенії Невадовської, листа, в якому вона сповіщала мене про смерть Наді, що сталося о год. 8.30 того самого ранку, коли я бачив її постать. Останні слова покійної були: „Боря, нема праху, нема тліну". Факт одержання листа і суть його змісту зафіксовані підписами 6-ох згаданих вище осіб. Студент Б. Шабер".

„У моїй колекції — пише проф. Васильєв — є багато таких документально засвідчених випадків".

В останньому розділі своєї книжки проф. Л. Васильєв заявляє: „Випадки спонтанної телепатії часто нагадують більше „страшні оповідання" письменників-фантастів, як звичайний фактичний матеріял науковця; це, природня річ, відштовхує, видається неповажним. Насправді ж випадки спонтанної телепатії незрідка бувають стверджені архівними документами і зізнаннями живих свідків не менше переконливо, як історичні факти і дані судового слідчого. Різниця, правда, в тому, що перші виходять поза рямці звичайного, а другі вміщуються в них. Одначе, випадки такого роду треба точно записувати і старанно досліджувати, враховуючи все те, що може посвідчити або, навпаки, спростувати їх вірогідність. Ці матеріяли матимуть велику вартість, якщо вдасться незаперечно встановити реальність передавання думок на відстані експериментальним методом . . ."

Стару електромагнетичну гіпотезу, що намагається пояснити явища телепатії, совєтські учені відкидають. Також заперечують вони участь „мозкового радіо" і „мозкового радара" в явищах телепатії. „Якщо передача думок, — пише проф. Васильєв, — здійснювалась би якимнебудь енерґетичним фактором, то результативність (успішність) таких дослідів мала б обнижуватися пропорційно до квадрату відста-

НАУКА

Степан Галамай

ЩЕ ПРО ДІЯЛЕКТИЧНИЙ МАТЕРІЯЛІЗМ

Хоч Маркс, що вклав не мало зусиль для викладу діялектичного матеріялізму і вживав його як „панянку до всяких послуг", вже давним-давно не живе і хоч вже померли його два учні, що то намагалися „виправити" помилки свого „непомильного" вчителя і насправді напсували чимало паперу (Енґельс і Ленін), то всетаки живуть і кроваво діють його епіґони, (Мао, Нікіта, Тіто, Кастро і т. д.) які натягаючи на свій копил Марксів діямат бажали б на діялектичній „коцюбі" чи ракеті проскочити понад всі внутрішні суперечності діялектичної методи і довести, що ніби це є дуже „наукова" метода і ніби вона своєю чародійною силою „візьме за чуб" ввесь майбутній розвиток людства і у висліді принесе не повний розвал, але навпаки, перемогу світового комунізму або точніше Росії, що запрагнула конче стати третім Римом („а четвертому, мовляв не бувати").

Приблизно одна третина людства (якісь 800 мільйонів з всіх 2 і пів більйона) живе в системі димової густої поволоки діямату і дуситься від неї та від жорстокого терору безнадійних експериментаторів. Вже це і те, що мільйони українців стогнуть в ярмі очманілих визнавців діялектичного матеріялізму є достатньою причиною, чому наш журнал, що може більше місця, ніж інші журнали на чужині відводить для світоглядових проблем, вміщував статті про діялектичний матеріялізм. Знаний письменник В. Барка в своїх статтях показав, що діямат, як наукова метода ніяких наукових відкрить не довершив і навпаки показався тим зашморгом, що дусить всяку творчу думку. У зв'язку з цим д-р М. Кушнір в окремому листі до Редакції запропонував: просто перестати вважати чи говорити про діялектику, як методу взагалі, бо такої методи в науці немає і казати про діялектику, як методу (в понятті науки логіки) прямо неповажно.

Це знов спонукало редакцію зробити зауваження в тому сенсі, що важко було б разом з відкиненням діялектичного матеріялізму відкидати цілого Геґеля. Іншими словами для нас, а зокрема для мене, що мав змогу під час студій права, а потім в часі студій економії читати і вивчати значну масу матеріялів про діялектику, вона (діялектика) ввижалася ніби велика гора. І сміливий погляд д-ра Кушніра скидався на пробивання такого широкого тунелю в середині тої гори, так що з самої гори залишилися б тільки ребра або ж лише крокви, нпр., в обдертій з даху і стін колгоспній хаті.

І ось що довше я застановляюся над пропозицією д-ра Кушніра, то щораз то більше склонююсь в його бік. Через те і ще через те, що Редакція в своїй замітці пообіцяла взяти участь в дискусії — треба тепер переглянути важніші моменти, що відносяться до діялектики та діялектичного матеріялізму. Як вже сказано в наші часи є намагання частини мислителів, так би мовити „від-матеріялізувати діялектику" і про це буде в дальшому хочби коротка згадка. Та перед тим треба розглянути діялектичний матеріялізм Маркса.

Тут для кожного з нас, хто намагається поглянути вперед на правдоподібний розвиток тої чи тої системи ідей треба постійно мати на увазі заввагу ЛеБона, який у вступі до „Психології народів" стверджує, що „як трудно є для ідеї добитись визнання, так не менше трудно є дискредитувати ідею, що була загально признаною. Людство дуже нерадо позбувається відумерлих ідей і дібр, що призначені вмерти".

ні між індуктором і перципієнтом, тобто обнижуватися дуже помітно. Однак, такого обнижування результатів із збільшенням відстані експериментально встановити не вдалося". Як матеріяліст-марксист, відкидаючи гіпотези західньоевропейських і американських парапсихологів, він приходить до висновку, що в усіх цих таємничих явищах головну ролю грає „найбільш організована матерія" — матерія мозку, яка продукує... ще не відомий фактор.

Отже, недалеко залишилося до того, щоб цей „невідомий фактор" змушений був назвати совєтський учений „духом". А дух — твердять філософи-ідеалісти — абсолютний, вільний, він не знає причинової залежности, яка зобов'язує матерію, він діє поза часом і простором.

Маркс, будучи учнем філософа Геґеля „позичив" в нього концепцію доконечного історичного розвитку суспільства за законами діялектики. І тут треба якнайвиразніше ствердити, що так Маркс допустився великого гріха проти всякого здорового глузду та звичайної логіки. Дуже дивно, що ні він ні назагал второпний Енґельс не догледіли того нонсенсу, а саме, що не можна вирвати з корінням діялектику від її ідеалістичного ґрунту і пересадити до чужої їй системи, що її звемо матеріялістичною чи емпіричною. Геґель був бодай консеквентний, бо він стосував апріорні тези або так би мовити логіку „а пріорі" при інтерпретації процесів, що мають місце в тому, що ми загально називаємо реальністю в протилежність до методи а постеріорі, тобто роблення висновків „після" (а постеріорі) відкриття фактів або на підставі досвіду. Марксисти ж поставили насправді Геґелеву діялектику на голові або догори ногами, бо застосували її при доктрині, яка ставить в своїому осередку наївний реалізм, матеріялізм і емпіризм, тобто при доктрині, що не повинна аж ніяк вживати схем інтерпретації, які не виникли з експериментів і досвіду чи лябораторій, що то панують в природничих науках, як нпр., в хемії.

Не диво отже, що насамперед Енґельс, а після нього Ленін, а в часи Хрущова один з польських філософів та декотрі східньо-німецькі марксисти (пригадаймо спір між т. зв. ревізіоністами та ортодоксальними комуністами) примушені „виправляти" або знов і знов інтерпретувати „діямат", бо ж, як сказано Маркс сполучив несполучиме або штучно і по злодійськи переніс діялектику від Геґеля до матеріялізму. В Геґелевій філософії логіка, метафізика та онтологія є в суті ідентичні. Процес реального ставання є один аспект логічного процесу мислення. Дух чи думка досягає точного пізнання дійсности за допомогою схоплювання законів логіки в апріорному думанню. Немає іншого шляху до правди, як тільки той, що його дає нам наука логіки. І тут може варто нагадати досить вже на всі лади марксистами повторюваний закон Геґелевої логіки, то є тріяду в діялектичній методі, що починається від тези і веде до антитези або заперечення тези і від антитези до синтези або заперечення заперечення.

Згодом Енґельс буде вживати і надуживати цієї тріяди Геґеля (теза, антитеза, синтеза) і при поясненні нпр. вирощування зерна і метелика. Тут немає потреби подавати зміст тих його штучних і помилкових вправ, але зате доконче треба пам'ятати те, що він „переочив", а саме, що він насправді нічого нам не пояснює, але грається словами в „піжмурки". То може бути цілком мила забава прикласти термінологію логіки до феноменів (явищ) дійсности. І можна скільки лиш душа забажає висловлювати суди (пропозиції) про феномени (явища), події і факти і навіть висловлювати їх у формі тез і заперечень, але що з того... тож не значить, що ті явища самі виникають як тези і антитези чи там синтези. Так то діялектика насправді в Маркса і Енґельса відограють ролю звичайної прикраси, дівиці, що її вживається там, де це вигідно, а крім цього варто в тому контексті теж звернути увагу на те, що Енґельс підставив під поняття неґації поняття „зміна" чи пак „розвиток" і звідси можна б перейти до розгляду того, що і як розуміють „творці" діямату під суспільним розвитком. Але завжди треба мати на думці, що перенесення Геґелевої діялектики при рівночасному відкиненні Геґелевого прінціпу одности логіки і онтології в систему, в якій, мов у природничих науках пізнання будується виключно на експериментах (на досвіді) було помилкою Маркса і Енґельса і саме підважує „науковість" діялектичного матеріялізму.

(Продовження буде)

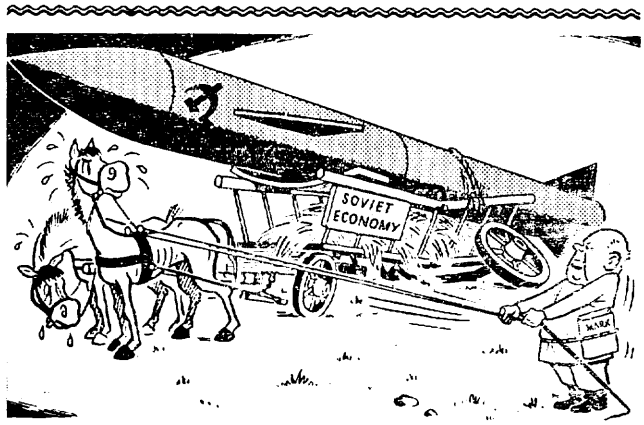

База і надбудова

ПОЛІТИЧНІ ПИТАННЯ

Д-р Петро Міргук

ДО ПРОБЛЕМ ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА

(Закінчення)

Коротко казавши, стиснення маси німецького народу в західніх провінціях Німеччини створило постійну загрозу нового наступу на схід, який може легко досягти знову українську територію. А тому Україна мусить мати постійно на увазі цю небезпеку, при розгляді українсько-німецьких стосунків, матися завжди на осторозі. Перебільшування цієї небезпеки є, очевидно, зайвим, але якнайбільша сторожкість супроти тієї небезпеки конечна.

З цих міркувань Україні треба піддержати польські претенсії на „зємє одзискане". Що далі на захід відсунені східні кардони Німеччини, то краще для України.

До безповоротно минулого належить теж і те, що Україна могла б бути природним союзником Німеччини в господарській ділянці, як серйозний консумент німецьких промислових виробів і доставець сільськогосподарських продуктів. Україна є вже високоупромисловленою країною, а в умовинах державної незалежности її упромисловлення піде ще скоршим темпом, завдяки чому вона може стати не консументом, а конкурентом Німеччини в здобуванні й опановуванні ринків збуту промислових виробів на терені Азії й Африки. Щодо сільськогосподарських продуктів, то Україна завжди залишиться експортером, але її інтерес вимагатиме скеровувати свій експорт не до Німеччини, яка зможе платити їй промисловими виробами, бо такі господарські добра продукуватиме сама Україна, але до країн, які зможуть платити відповідними промисловими сирівцями. А тому й господарські моменти висувають конечність якнайбільшої уважливости й обережности при розгляді питання майбутніх українсько-німецьких стосунків.

У зв'язку з англійсько-американськими і французько-американськими суперечностями в майбутньому укладі господарських і політичних сил, інтерес України лежить в союзі з Америкою. Поперше тому, що процес перетоплювання різних етнічних елементів, які творять населення ЗДА в національний моноліт, триватиме ще довгі роки, а через те не скоро зродиться американський політичний імперіялізм, притаманний англійській та французькій політиці і небезпечний навіть для союзників імперіялістичних країн. Подруге, ЗДА є багатою країною, яка шукає місця для інвестицій своїх капіталів, і тому готова задовольнитись і меншим зарібком, а Англія і Франція це країни господарськи бідні, а через розвал їхніх імперій ставатимуть з кожним роком ще біднішими, то й шукатимуть джерел легкого збагачування. Потретє, ЗДА стають вже сьогодні, а по третій світовій війні стануть ще виразніше головною силою в світовій політиці, якій вже не зможе дорівняти ні Англія, ні Франція.

Та все це, одначе, не значить, що Україна мала б стати безвільним сателітом ЗДА, зданим на їхню ласку. Навпаки, Україна мусітиме з найбільшою увагою пильнувати своєї політичної і господарської суверенности у відношенні й до ЗДА. Бо якщо немає американського політичного імперіялізму, то економічний імперіялізм певних американських фінансових кругів таки існує. Практично це значить, що, бувши політичним і господарським союзником ЗДА, Україна мусітиме з найбільшою увагою берегти визначену українськими національними інтересами границю економічних впливів ЗДА на українську державу.

Department of State, 2201 C St. NW.

Заснований 1781 під назвою Департамент Закордонних Справ, визначає політику уряду у відношенні до міжнародніх проблем, формулює заходи для приєднування приязні чужих держав, розвиває політику і тактику у відношенні до ОН і інших міжнародніх організацій, вдержує контакт через своїх амбасадорів, послів, консулів з закордоном.

(Information Please Almanac, 1963, ст. 172).

СКЛАДАЙТЕ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД!

НА ВИХОВНІ ТЕМИ

Проф. І. Боднарук

СІМ'Я ЯК ПЕРША ШКОЛА ЖИТТЯ ДИТИНИ

Під вихованням розуміємо формування духовости і світогляду молодої істоти, різьблення душі й характеру. В усякому вихованні розрізняємо два моменти: чуттєвий і розумовий.

Ніщо так не лежить на серці добрим батькам — і те саме треба сказати про їх заступників, учителів — як виховання дітей. Вони, одні й другі, бажають бачити в дітях здійснення своїх мрій, що їх вони леліють у душі, коли беруть на себе святу й почесну, але й дуже важну працю виховання.

Але навіть добрі батьки мають інколи злих дітей. Головна причина в тому, що батьки часто забувають ту основну правду, що виховання це мистецтво, яке треба знати і вміти ним користуватися та що не вистачає сама добра воля добре виховувати.

Людина приходить на світ як слаба й незарадна істота і мусіла б скоро загинути без чужої опіки. Дрімають у немовлятку великі здібності, уява, розум і воля, але все те чекає на поміч ззовні, щоб могло повністю розвинутися. Пізніше з тої дитини виросте добрий робітник, великий учений, визначний державний муж, але покищо лежить вона слаба, безсильна, здана на ласку інших. Треба дбати про розвиток її душі й тіла, розвиток її розуму й почувань. Треба приготовити її до життя, до самостійного існування, до співжиття з іншими. Треба прищепити їй почуття обов'язків у відношенні до себе, суспільства й Бога. Отже, треба пам'ятати про всебічне виховання дитини.

А сьогодні люди, коли говорять про виховання, часто думають тільки про деякі його завдання, а забувають про інші, хоч вони необхідні. Одні домагаються тільки спорту й фізичного виховання, інші, бачать спасіння в самій праці й підготові до неї, ще інші говорять лише про обов'язки супроти держави. А ми кажемо, що треба гармонійно розвинути всі здібності дитини, фізичні, умові й моральні.

Педагогіка, себто наука, яка займається теорією виховання, спирається на багатьох інших науках, як філософія, економія суспільна, природознавство, а передусім етика і психологія. Виховання дитини це одна з головних проблем. Роля виховання дуже важлива, тому не можна її доручити комунебудь.

Виховна праця одна з найважчих, особливо на чужині. Важко виховувати дитину в Україні, але без порівняння важче виховати її на чужій землі, серед чужого оточення. Особливо в таких країнах, як ЗДА й Канада, які переживають тепер важку виховну кризу, де виховання дітей опинилося у сліпій вулиці, головно тому, що нема в них відповідного авторитету батьків і рідної хати. Українські батьки на чужині мусять не тільки виховати дитину, але ще й турбуватися тим, як її зберегти для української нації. Виховання дітей у дусі наших релігійних і національних традицій стало найголовнішим завданням батьків і всієї української спільноти. Не легке це завдання, коли українська дитина живе в чужому оточенні, ходить до чужої школи, стикається на кожному кроці з потужними впливами чужої культури. Українські батьки мусять турбуватися про те, щоб нівелювати шкідливі впливи чужого оточення, тому постали на еміґрації наші школи українознавства, різні наші молодечі організації, а тямущі батьки дбають про те, щоб у їх хаті була українська бібліотека, особливо дитяча література й преса, а передусім духова атмосфера української хати. Всі зусилля добрих українських батьків спрямовані на те, щоб дітей виховати на добрих українських громадян і патріотів, тому стараються вони в міру сил створити своїй дитині довкілля рідної хати, бо воно формує духове обличчя дитини, її характер і світогляд.

Коли читаємо життєписи визначних людей, особливо письменників і мистців, бачимо, що завжди рішальний вплив на їх життя і творчість мали ті перші дитячі враження, що їх вони винесли з рідної хати та довкілля. Як же часто читаємо, що душу дитини формували пісні, казки й оповідання матері, бабуні, чи няні. Вистачить згадати хоч би вплив на малого Шевченка оповідань діда про Коліївщину. По-

дібно є і з школою. Хоч би була найкраща чужа школа, вона ніколи не дасть українській дитині того, що дає українській дитині садок чи українська школа. Український садок і українська школа пов'язують нашу дитину з Україною й батьківськими традиціями, а в чужому оточенні вона віддалюється від духовости батьків і своєї батьківщини.

Виховують дитину дім, Церква, школа, товариші й оточення. Всі ці чинники рішають про виховання дитини. Але вплив рідної хати і вплив батьків з усіх тих чинників має таки найбільше значення. Досвід щоденного життя показує, що там, де батьки турбуються про виховання дітей і стараються дати їм релігійне й національне виховання, там діти морально здорові й не підпадають так під шкідливі впливи чужого оточення, як діти батьків, що ходять самопас. Тому маловірами й капітулянтами треба вважати тих наших батьків, які твердять безапеляційно, що наша молодь на чужині це пропаще покоління, що боротьба проти шкідливих впливів чужого оточення це безвиглядна боротьба з вітряками. Таке твердити можуть тільки ті, що хочуть виправдати своє недбальство у відношенні до дітей та зацитькати докори своєї совісти.

Що про виховання дітей рішають атмосфера рідної хати і вплив батьків, вказує хоч би мадярська революція 1956 року, яка була ділом мадярської молоді. Та молодь виховувалася в комуністичній школі, не знала вірно своєї історії, школа не прищепила їй культу до національних мадярських героїв, навпаки, червоні кутки і клюби вчили її ненавидіти те, за що вмирали предки. А все ж таки та молодь майже голіруч кидалася на московські танки та героїчно вмирала за святу справу. Тільки батьківська хата й патріотичне виховання, яке дали батьки, спонукали ту молодь кинутися в бій проти окупанта. Виявилося одної днини, що ворожа пропаґанда й чужі доктрини були безуспішні супроти того, що давали тій молоді батьки й атмосфера рідної хати. Батьки гарячим серцем передали своїм дітям любов до батьківщини й до того всього, що було їм дороге.

На прикладі жидів, вічних скитальців, бачимо найкраще, що навіть на чужині і в чужому оточенні можна прищепити дітям патріотизм і тугу до далекої батьківщини. Справа в тому, що треба це робити серцем, а не порожними словами, треба це робити щоднини й наполегливо, а не тільки в свято й не на показ. Колись писав Ікер у „Свободі" у своєму фейлетоні „Проблеми молодого покоління": „Може мама вспіла прищепити доні патріотичного духа сама, не знаючи коли, без напихання її силоміць патріотизмом, як „бейбіфудом". Бо важне не лише те, скільки ми того прищепимо, але як його прищеплюється".

Як би воно не було, мусять навіть найбільші оптимісти признати, що з нашою молоддю на чужині не все в порядку. Вона звикає іноді до легкого способу життя, часто до життя без ідеалів. Не маючи ідеалів, та молодь хуліганить, шукає тільки забав, інколи непристойних, а то й записується до ґенґів і молодечих злочинних організацій. Але вину за те поносять, у великій бодай мірі, батьки молоді, чи її опікуни. Там, де батьки всю свою увагу скерували тільки на гавзи, кари й бизнес, не можна дивуватися, що молодь звільнюється зашвидко з опіки батьків і сходить легко на шлях, що веде до злочинности й деморалізації. Живучи в умовах великого міста, вона піддається спокусам різних розвагових імпрез і зашвидко старіється духово. Чи мають право говорити про „пропаще" молоде покоління ті батьки, що не дають своїм дітям рідної книжки чи преси до рук, що не посилають своїх дітей до шкіл українознавства й українських молодечих організацій, що не ходять до церкви й дозволяють своїм дітям спати або волочитися вулицями тоді, коли в нашій церкві відправляється богослуження, що не бувають ніколи на наших академіях та імпрезах і дітей на них не водять?! Діти, звільнившися з-під опіки таких батьків, шукають собі самі товариства й розваг та завжди знаходять їх там, де не треба. Дітей, занедбаних батьками , виховує вулиця, погане товариство, телевізія, кіно, камікси, а всі ті чинники руйнують душу нашої молоді та ведуть її на манівці.

Серед нашого старшого громадянства поширилася дуже пошесть критикоманії. Де б не зійшлися наші люди, в приватній хаті, в товаристві, чи в публічних місцях, усюди критикують наш провід, наші організації, окремих громадських, часто дуже заслужених, діячів. Занадто багато є в нас людей, для яких ота хвороблив-

ва критикоманія стала насушним хлібом. Без неї не обійдеться ніяка родинна імпреза, пікнік, товариські сходини тощо. Роблять це наші люди в приявності дітей, забуваючи, що самі затроюють душі своїх дітей. Підривають авторитет нашого проводу й установ, Церкви й релігії, поширюють сплітки й наклепи та зогиджують усе, що повинно бути святе для українця. Нічого дивного, що молодь, слухаючи таких гутірок, набирає огиди до нашого організованого життя, втікає від церкви, українських товариств і національних імпрез, а далі взагалі від українського життя.

Де Местр сказав, що людина залишається ціле життя тим, чим вона була на колінах матері. Іншими словами, сім'я відіграє найважливішу ролю в вихованні дитини, бо кладе основи під майбутній характер і світогляд людини та випереджує школу. Сім'я — це перша школа життя, бо тут дитина вперше стрічається з людьми і вчиться з ними співжити. Від батьків і атмосфери в рідній хаті залежить, як дитина буде ставитися до суспільства і як сприйматиме дальше життя. Навіть у найскромніших умовинах може виховатися людина з погідним поглядом на світ, і навпаки, навіть у найбільшому добробуті може вирости мізантроп і мальконтент із замряченим поглядом на життя. Розвиток і виховання дітей наймолодшого віку в умовинах родинного життя має величезне значення для цілого життя людини, бо в сім'ї закладаються фізичні й духово-моральні основи дозрілої людини.

Це повинні пам'ятати всі українські батьки на чужині. Поки дитина не навчиться міцно ходити в хаті, її не пускають надвір. Щойно коли батьки в рідній хаті прищепили дитині любов до всього, що рідне, можуть вони пустити її у світ, і тоді не потребуватимуть лякатися, що вона врасте в чужий ґрунт і відіб'ється від рідного ґрунту. Треба дати дитині передусім міцні підвалини свого власного, українського світу, а тоді можна її безпечно пустити в чуже середовище, яке вже не зуміє знівечити те, що прищепили їй батьки. Тоді тільки українська людина, мандруючи чужими країнами, буде триматися своїх власних доріг.

Батьки це постійні виховники дитини, тому від них передусім залежить, чи з дитини виросте український громадянин. Не багато поможе найкраща українська школа, якщо батьки не навчать дома дитину української мови ще в дошкільному віці, а ще гірше, коли не розмовляють з дитиною рідною мовою. Вони повинні постійно збагачувати запас слів дитини, а й тоді, коли дитина вже піде в школу, обов'язком їх буде подбати про дитячу пресу й літературу для неї. Родинне виховання у важких еміґраційних умовинах важливіше, ніж там, на Рідних землях, коли діти виростали серед рідного оточення.

Дуже велике виховне значення мають розмови, що їх батьки ведуть у приявності дітей. Якщо батьки говорять лише про щоденні життєві дрібниці або обмовляють знайомих, то з їх дітей не виростуть українські патріоти, а обмовники.

Природне право виховувати належить передусім до батьків, а не до школи. Учитель є тільки заступником і повновласником батьків, а школа є для батьків установою допоміжною. Тому за лихе виховання дітей відповідають у першу чергу батьки, а не вчителі. Про це треба завжди пам'ятати, бо в нас часто буває, що батьки не цікавляться вихованням дитини, а всю вину звалюють на школу й учителів.

Це переломова хвилина й подія в житті дитини, коли вона піде до школи й перший раз знайдеться в гурті кількадесяти ровесників, до того часу їй незнаних, які належать до різних суспільних верств і з якими вона мусить зжитися, часто-густо з деякою жертвою із свого боку. У шкільній лавці стрічає її ще одна несподіванка: вона мусить слухати чужих людей, коли до того часу мала над собою тільки тата й маму, мусить спокійно поводитися, уважати, дбайливо вчитися. Цим способом вона вчиться жити з іншими, шанувати настоятелів, бути обов'язковою. Шкільні умовини приневолюють її панувати над собою й бути самостійною та впроваджують її в новий світ, який має поволі зробити з неї зрілу людину.

Але щоб школа дала справжню користь дитині, батьки й дім мусять співпрацювати з нею. Якщо батьки вдома будуть з пошаною говорити про вчителя, то й дитина шануватиме вчителя. Коли батьки будуть говорити між собою про вартість і потребу шкіл українознавства, то й діти переймуться тою думкою. Коли бать-

ки не зуміють знайти вдома правильних засобів у керуванні розвитком дитини, то дитина буде погано вчитися в школі. У вихованні дитини необхідна є гармонійна співпраця батьків з учителями. Така співпраця виходить завжди на добро одній і другій стороні, бо батьки знайдуть у вчителях добрих помічників, а вчителі краще вив'яжуться із свого завдання, коли їх праця знайде підтримку з боку батьків. Батьки повинні подбати, щоб діти могли якнайкраще підготовитися до школи. Вони мусять сплянувати відповідно цілий домашній порядок. Мусять заохочувати дітей до совісного виконування шкільних обов'язків, мусять наглядати й контролювати висліди праці дитини. При письмових завданнях уважатимуть на зовнішній порядок і самостійність праці. Водночас не забуватимуть про здоров'я дітей, особливу увагу приділять хворовитим дітям і не будуть від них вимагати найкращого свідоцтва, якщо це мало б зашкодити здоров'ю дітей.

Дім мусить підтримати авторитет учителя. Батьки повинні добре висловлюватися в присутності дітей про вчителів, оцінювати їх працю й посвяту, не приймати легко скарги дитини на вчителя, але насамперед перевірити її й самому полагодити, щоб не підкопувати поваги шкільної влади, а тим самим посередньо і всякої іншої влади. З другого ж боку — вчителі мають підтримувати батьків: розбуджувати в серцях дітей любов, вдячність, пошану й послух для них, оминати все те, що могло б внести заколот у домашнє життя.

Психолог Адлер каже, що життєвий шлях дитини вже вирішений з другим чи третім роком життя. Здебільшого дома має більший вплив на дітей мати, ніж батько. Але погано, коли в родині немає одної лінії у вихованні дітей. Як же часто буває в наших сім'ях, що батько карає дитину за провину, а мати боронить. Нерозумні батьки підривають цим свій авторитет в очах дитини. У справах виховання мусить бути однозгідність між батьками, особливо коли йде про кару чи похвалу.

Наші діти на чужині мусять бути виховані в національному дусі і збережені для України. З того виходить, що на національне виховання дітей треба покласти особливо натиск. З уваги на те й постали школи українознавства та молодечі організації. З того виходить, що мають гріх супроти України ті батьки, які не дбають про національне виховання своїх дітей, або ставляться до тієї справи байдуже. До болю стискається нам серце, коли бачимо тут, на чужині, батьків, які радіють, що їхні діти винародовлюються й відходять від нашого народу. Такі батьки роблять добровільно тут те, що робить на наших землях насильством і терором Москва.

Наші школи українознавства на чужині виконають своє почесне завдання, якщо будуть втішатися щирою допомогою з боку батьків. Учителі тих шкіл допоможуть батькам зберегти дітей для української нації, але батьки не можуть дивитися на школи українознавства як на місце забави для дітей, куди можна ходити або не ходити, не можуть собі думати, що вони роблять ласку вчителям, посилаючи дітей до шкіл українознавства. Українськими справами зацікавити дітей має не тільки рідношкільний учитель, але й батько вдома. Коли українська хата на чужині плекатиме культ рідної мови, зберігатиме рідні традиції, відвідуватиме наші національні імпрези та виконуватиме свої обов'язки супроти рідної Церкви й Нації, тоді вона стане тим національним бастіоном, об який будуть відбиватися всі шкідливі впливи чужого великоміського життя.

Р. Володимир

ОЙ, ЗАПАХЛО...

Ой, запахло дуже зіллям спілим,
Чи рідня не зажурилась дома?
Син пропав, доньку раніш посіли,
Доля ж інших Господу відома.

Ох, як гірко коло серця нудить!
Якби звістка, може б легше стало:
Батько в думах, мати снами блудить,
А сестрицю хоч у сні б наслало.

Ой, недовго й зілля вниз послалось,
Пахощі пройшли — води б відерце...
Серце трудне, щоб і ти не здалось,
Вчися біль зносити мужньо, серце.

1956

ГОЛОВНИЙ ВОРОГ

М. Карпович-Дубиняк

ІНДОКТРИНАЦІЯ СОВЄТСЬКОГО ВОЯКА

Готовість держави до війни характеризується двома підставовими факторами: ідейною відданістю народу і армії національній справі, отже переконанням у справедливості війни, в тому, що ворог, проти якого воює вояк, є дійсно його ворогом, ворогом народу, і — матеріяльними резервами держави.

Погрожуючи ракетно-ядровою зброєю Заходові, московсько-большевицькі верховоди заявляють і підкреслюють, що совєтські збройні сили виховані в дусі високої марксистсько-ленінської ідейности, безмежної відданости справі комунізму, компартії та урядові СССР. Це саме твердить і большевицька військова преса, виконуючи директивні вказівки ЦК КПСС, його відділу — Головного Політичного Управління армії і фльоти. Але, аналізуючи большевицьку військову пресу за останні місяці, можна досить докладно окреслити те коло проблем, які найбільше турбують Москву.

Ці головні проблеми такі: а) виховання совєтських вояків в дусі комунізму, в дусі московсько-большевицького імперіялізму, ліквідація „капіталістичних" пересудів у свідомості вояків, згідно з директивами 22-го з'їзду партії та нової партійної програми; б) зцементування армії шляхом прищеплення їй „свідомої" військово-большевицької дисципліни; в) залучення до ідейно-комуністичного виховання армії т. зв. військової громадськости, тобто посилення ролі в армії партійних і комсомольських організацій, політустанов та військових совєтів; г) надання партійному керівництву в підрозділах, частинах і з'єднаннях армії вирішальної ролі шляхом критики і самокритики не тільки пересічних вояків, але також і офіцерів, до полковника включно.

Ці *проблеми* стверджують, що ідеологічний стан совєтської армії дуже далекий від офіційних пропаґандивних тверджень Москви і суперечить т. зв. „кодексові комуністичної моралі", проголошеному в новій програмі партії. Такий ідеологічний стан витворився і поглибився після знесення культу особи Сталіна і запровадження на його місце культу Хрущова, прихованого за формулою „авторитет високого партійного керівника".

У новій програмі записано: „Партія вважає, що моральний кодекс будівника комунізму включає такі принципи: а) **відданість справі комунізму, любов до соціялістичної батьківщини, до країн соціялізму;** б) сумлінна праця на благо суспільства: хто не працює, той не їсть; в) піклування кожного про збереження і примножування суспільного добра; з) **дружба і братерство всіх народів СССР, непримиримість до національної і расової ворожнечі;** і) **непримиримість до ворогів комунізму, справи миру і свободи народів...**" (Тут і далі всі підкреслення автора, К. Д.).

Як на ділі виглядає в совєтській армії „моральний кодекс комунізму" найліпше стверджує стаття міністра війни маршала Р. Малиновського в журналі „Коммунист Вооруженных сил", (ч. 11, червень ц. р.) під заголовком: „Насущні питання виховання особового складу збройних сил СССР". Ця стаття написана була вже після того, коли усунено з посту начальника Головного Політичного Управління совєтської армії маршала Ф. Голікова, а на його місце призначено А. Єпішева, одноразово з наданням йому ранґи генерала армії.

Здається парадоксом, що на місце члена ЦК КПСС, випробуваного чекіста Ф. Голікова, Москва раптом призначила кандидата в члени ЦК КПСС, майже цивільну людину А. Єпішева. Ніби парадоксом є й те, що перед цим призначенням Єпішев був совєтським амбасадором у „ревізіоністичній" державі Тіта, і раптово зайняв таку високу посаду, як начальник Головного Політичного Управління, яке наглядає не тільки над партійно-політичними установами армії, але навіть і над Міністерством Війни.

Голіков має 62 роки життя і як маршал повинен перебувати на кадровій службі в армії аж до смерти. В постанові про його усунення годі зрозуміти, чи він відходить до резерви, чи зовсім звільняється через стан здоров'я. В по-

станові дуже коротко, але хитромудро сказано, що „. . . в зв'язку зі станом здоров'я Ф. І. Голіков не може далі працювати на посаді начальника Головного Політичного Управління совєтських збройних сил". Подібне формулування було застосоване, коли Москва усувала з посту міністра війни Польщі маршала Рокосовського, хоч його потім таємно призначено заступником міністра війни СССР і начальником господарського управління совєтської армії.

Порівняно з Ґоліковим Єпішев — це „пішак". В „Українській Радянській Енциклопедії" (т. 3-ій, стор. 328) читаємо: „Філіп Іванович Голіков народився 1900 р. в селі Борисова, Катайського району, Челябінської области. В радармії — з 1918 року. Учасник громадянської війни. Після війни — на **політичній** і командній роботі в армії. В 1933 році закінчив військову академію. Під час другої світової війни командував арміями і фронтами. У 1943-50 роках — заст. наркома оборони по кадрах". Одноразово Ґоліков був головою репатріяційної комісії при Совєті Міністрів СССР. Цю посаду йому довірено як твердому, випробуваному чекістові. Робота заступника наркома оборони по кадрах також вимагає чекістського досвіду. З 1956 року Ґоліков був начальником військової академії панцерних військ, а з 1958 року начальником Головного Політичного Управління совєтської армії на місці генерала Желтова, якого усунено, як „жуковця". У травні 1962 року, коли Хрущов подорожував по Болгарії, Ґоліков раптом „занедужав", і на його місце призначено Єпішева.

А. Єпішев також закінчив військову академію ще до другої світової війни. Під час війни був членом військової ради армії, до 1955 року займав посади секретаря обкому партії на Україні, а від 1955 року був послом в Румунії, а потім в Юґославії. Отже, як бачимо, майже цивільна людина. Однак, його призначення на таку посаду, як начальник Головного Політичного Управління армії та фльоти, як також надання йому ранґи генерала армії, поминаючи попередні нижчі ранґи, свідчить про те, що він — відданий хрущовець.

Так офіційно виглядає справа з усуненням Голікова і призначенням Єпішева. Внутрішні ж причини усунень і пересунень зовсім інші і характеризують, з одного боку, запеклу боротьбу на верхах московського генералітету, а з другого — дуже плиткий ідеологічний стан совєтської армії.

Ураховуючи те, що Головне Політичне Управління армії і фльоти підлягає спеціяльному військово-політичному відділу ЦК КПСС (начальник цього відділу Н. Р. Міронов), усунення Голікова і призначення Єпішева відбулося згідно з ухвалою Президії ЦК КПСС. Хоч цю справу повинен був би вирішити черговий пленум ЦК партії, однак у травні ц. р. пленум не відбувся. Центральна московська преса лише повідомила про березневий пленум, але про черговий, травневий, який мусів відбутися згідно з статутом партії, ніяких повідомлень не подано. З цього можна здогадуватися, що в совєтських збройних силах на початку травня дійшло до кризи, яка вимагала негайних заходів.

Характеристичним є й те, що від кінця квітня до 22-го травня Головне Політичне Управління фактично не мало начальника. Ним керував перший заступник начальника, генерал-полковник П. Єфімов. Про це свідчать некрологи в „Красной Звєздє", присвячені померлим генералам — заступникові начальника генерального штабу ген. Ґусєву і заступникові головнокомандувача військово-морської фльоти адміралові Головкові. Некрологи були підписані Єфімовим, а не Ґоліковим та Єпішевим. Підпис Єфімова стояв на 17-му місці, хоч, згідно з усталеною чергою ранґ, начальник Головного Політичного Управління підписується на 4-му місці (міністер війни та його два перших заступники). Тільки під некрологом померлого генерала-ляйтенанта Благонравова підпис Єпішева займає належне йому місце. Досить симптоматичним є й те, що під некрологом померлого начальника штабу країн Варшавського блоку генерала Антонова також відсутній підпис маршала Ф. Голікова. З цього виходить, що усунено Голікова не з причини стану здоров'я.

Наведені факти підтверджують, що серед московської політичної верхівки, зокрема генералітету, відбувається запекла боротьба, що назовні виявляється усуненням та пересуненням найвищих військово-політичних наглядачів над армією, як також перетасовуванням партійно-

політичного керівництва в самій армії. Про це прозоро, хоч побіжно, натякнув маршал Малиновський у промові на всеармійській ідеологічній нараді, яка відбулася під час т. зв. кубинської кризи, 22-24 жовтня ц. р. Малиновський сказав:

„... Не можна не рахуватися з тим, що в наш час, час атомової фізики і електроніки, опанування космосу, засоби збройної боротьби вдосконалюються нечувано швидкими темпами. Отже, ті погляди й заложення, які ще вчора вважалося за передові, сьогодні вже належать до застарілих. **Ті люди, які не бачать розвитку нових родів зброї і методів війни,** які чіпляються за старі військові засади та здійснюють їх на практиці, **фактично гальмують справу зростання оборонної потужности СССР... Ми не маємо права забувати лекцій початкового періоду другої світової війни...** На жаль, є ще в нас такі генерали, адмірали і офіцери, які ніяк не можуть визбутися старих методів ідеологічного і бойового вишколу нашої армії..." („Красная Звєзда" з 25 жовтня ц. р.).

Боротьба навколо воєнної доктрини ЦК КПСС та ролі партії в совєтській армії тягнеться ще від часів перебування на посаді військового міністра маршала Жукова, якого усунув ЦК КПСС, звинувачуючи в тому, що він ніби впроваджував „культ власної особи", виховував офіцерство і вояцтво у зневажливому ставленні до політичних наглядачів та до ролі партійних організацій в армії. За цими формальними звинуваченнями Жукова приховується глибока ненависть Хрущова до популярности й авторитету Жукова серед командного персоналу армії. Жуков, як відомо, був під час війни заступником військового міністра і також начальником генерального штабу. Він цілковито ігнорував Хрущова, який під час війни не мав серед командної верстви ніякого авторитету. Лише після того, коли Хрущов на 20-му з'їзді партії „розвінчав" Сталіна, на сторінках большевицької військової літератури та в енциклопедіях стали писати про „вирішальний вплив" Хрущова на вислід другої світової війни, про його „непохитний авторитет" при опрацьовуванні військово-стратегічних планів, завдяки яким, мовляв, розгромлено гітлерівські армії.

Після усунення маршала Жукова з посту міністра оборони, а генерала Желтова з посту начальника Головного Політичного Управління, ЦК КПСС ухвалив спеціяльну інструкцію, яка надала дуже широких прав політнаглядачам, секретарям партійних та комсомольських організацій в армії. Хоч в цій інструкції з притиском наголошується на т. зв. єдиноначальності командирів підрозділів та частин, одначе, політначальник (заступник командира-єдиноначальника в політичній роботі) та секретар парторганізації мають право „в дружній формі" вказати командиру-єдиноначальникові на його „хиби" та промахи як в службових справах, так і в особистій поведінці. Закриті партійні збори наділено правом не тільки гостро критикувати єдиноначальника, але, при потребі, навіть вимагати його усунення.

На ідеологічній нараді в Головному Політичному Управлінні Малиновський та Єпішев з'ясували й те, який зміст повинна мати критика та самокритика в армії. Малиновський сказав: „Армія — вийнятковий організм; вона будується на засадах суворої централізації, дисципліни і єдиноначальности. Тут не дозволяється критикувати наказів і розпоряджень командира. Але це не означає, що в армії забороняється критика і самокритика. Вам, безумовно, відомі вказівки В. Леніна про ролю критики й самокритики, їх велике виховне значення. У нас в армії існує ще дуже багато недоліків, а часом і різного паскудства, з якими потрібно вести рішучу боротьбу. Ми не можемо терпіти, щоб у наших рядах були зарозумілі офіцери-самодури. Наш офіцер повинен бути безмежно відданим компартії та її ідеям, і вказівки партії мають бути законом для нього". („Красная Звєзда" ч. 252).

Отже, з цього виходить, що не всі совєтські генерали і офіцери „безмежно віддані" компартії, що „зарозумілі" офіцери не приймають партійної критики і самокритики, заходять у конфлікти з політичними наглядачами. Бо ж дійсно, яка може бути єдиноначальність, коли його — партійного чи безпартійного — офіцера критикують на партійних зборах йому ж підлеглі партійці, вояки і офіцери?

Без сумніву, призначення Голікова найвищим політначальником над совєтськими зброй-

ними силами та перейменування Головного Політичного Управління Міністерства Оборони на Головне Політичне Управління Армії і Фльоти, як також надання Ґолікову ранґи генерала армії (1959 р.), а потім — маршала (1961 р.), мало на меті злагіднити і навіть унеможливити пасивний і активний опір офіцерства і вояцтва проти „керівної, вирішальної ролі партії" в армії, тобто цілковито підпорядкувати совєтські збройні сили ЦК КПСС.

Але усунення Голікова вказує на те, що навіть і такий випробуваний партійний вовк не міг добитися того, щоб ЦК КПСС цілковито перебрав до своїх рук головний інструмент збройної аґресії — совєтську армію. Про це досить яскраво свідчить передова стаття в журналі „Коммунист Вооружонных Сил" (ч. 15, 1962 р.) під заголовком „Всебічно поліпшувати керівництво ідеологічною роботою у військах". У цій статті читаємо:

„Недавно ЦК КПСС ухвалив постанову про керівництво ідеологічним вихованням населення мінським (Білорусь) та куйбишевським обкомами партії, в якій вказав на серйозні недоліки в цій справі та накреслив шляхи дальшого поліпшення ідеологічної роботи... Помилки, недоліки, недогляди, що їх викрив ЦК КПСС у куйбишевській та мінській партійних організаціях, мають місце і в совєтських збройних силах... Деякі командири, політпрацівники і партійні організації Групи совєтських військ у Німеччині не звертають уваги на... національні особливості вояків, не ведуть боротьби з націоналізму, занедбали зміцнення військової дисципліни, слабо провадять військово-технічний вишкіл частин і підрозділів, занедбали конечну потребу постійно тримати армію в бойовому поготівлі, і це в той час, коли аґресивні сили імперіялізму відверто прямують до атомової війни... Подібний стан існує також в головному штабі та управліннях наземних військ, у ракетних військах, в управліннях військово-повітряними силами... В багатьох військових частинах поверховно і непереконливо роз'яснюється воякам зовнішню політику партії та совєтського уряду, зле виглядають справи ідеологічного виховання вояків в дусі соціялістичного інтернаціоналізму, совєтського патріотизму, дружби народів"...

Такі ствердження військово-політичного журналу, офіційного пресового органу Головного Політичного Управління, фактично є визнанням повного банкрутства т. зв. морального кодексу комунізму, що його ЦК КПСС намагається защепити в свідомість вояцтва.

Ще відвертіше сказано в цьому журналі на сторінках 72-73. У директивних напрямних ідеологічного виховання вояків перед політпрацівниками, офіцерами-єдиноначальниками, партійними та комсомольськими організаціями ставиться вимогу, щоб вони настирливо переконували вояків, що в країнах „соціялістичного табору", зокрема в СССР, „поневолюючих і поневолених націй не існує". „Наочним прикладом дружби народів, соціялістичного інтернаціоналізму і совєтського патріотизму, — читаємо в цьому журналі — є совєтські збройні сили, які за своїм складом — багатонаціональні. Під час війни комуністична партія підняла на збройну боротьбу проти окупантів всі нації СССР. Перемогу над ворогами соціялізму досягнено внаслідок блискучого вирішення справи — створення компартією потужної багатонаціональної совєтської армії, **кістяк якої складається з росіян"...**

Ось чого навчає ЦК КПСС вояків поневолених Москвою народів! Але відомо, що росіяни є кістяком не тільки совєтської армії, але також компартії СССР, совєтського уряду, всіх большевицьких установ і організацій т. зв. „союзних республік". Отже, намагання Головного Політичного Управління переконати українського чи грузинського вояка про те, що в СССР не існує поневолених і поневолюючих націй — це очевидний блеф, партійна брехня. Це визнає навіть підполковник А. Соснов, який пише в журналі „Коммунист Вооружонных Сил":

„Ідеологічну лекцію про дружбу народів в СССР треба будувати так, щоб вона обов'язково підкреслювала такі підставові ленінські вказівки: а) Без визнання за всіма націями права на самовизначення, включно з національним відокремленням, всі розмови про національну рівність — це лицемірство; б) Але ідеологічний виховник, виголошуючи лекцію, не мусить забувати **найголовнішого, що робітнича кляса,**

її авангард-компартія відрізняють право нації на відокремлення і національне самовизначення від практичної доцільности державного самовизначення і відокремлення однієї нації від другої. Надання нації права на відокремлення аж ніяк не означає того, щоб вона відокремилася. Залежно від історичних обставин та враховуючи розміщення клясових сил, питання відокремлення націй **вирішує компартія на користь пролетаріяту всіх націй,** бо створення багатьох дрібних національних держав суперечить ленінізмові. Визнаючи рівноправність нації та її право на самостійне державне існування, Ленін вказував, що **пролетаріят ставить вище за все союз пролетарів усіх націй".**

З такого демагогічного тлумачення виходить, що 45-мільйоновий український народ — це дрібна нація, яка не має права на самостійне національне державне існування. Зрештою, за всім цим крутійством Леніна і його вірних учнів криється ніщо інше, як „єдіная нєдєлімая матушка Росія".

Очевидно, Головне Політичне Управління армії і фльоти не випадково загострює справу ідеологічного виховання вояків. Як стверджують цьогорічні ідеологічні наради в ЦК КПСС і ЦК КПУ, революційний націоналізм поневолених Москвою народів не тільки загрожує комуністичному моральному кодексові, але дійсно став смертельною небезпекою для „єдиного неділимого СССР". Та найголовнішим є те, що ідеологія революційного націоналізму нуртує також і в совєтських збройних силах. На сторінці 78 згаданого вже журналу за серпень ц. р. читаємо: „. . . . У нас є ще люди, заражені націоналістичними пересудами. Тому політкерівник, виголошуючи лекцію про дружбу совєтських народів та соціялістичний інтернаціоналізм, обов'язково повинен наголосити, що шкідливий національній політиці компартії буржуазний **націоналізм та його пересуди властиві також і окремим воякам совєтських збройних сил.** Такі вояки ідеалізують минуле власної нації, вихваляють реакційні звичаї та національні традиції свого народу, зневажають вояків іншої національности і презирливо до них ставляться . . . Буржуазний націоналізм в армії не тільки шкодить організаційній побудові совєтських збройних сил, але він також негативно впливає і на високе бойове поготівля совєтської армії".

В світлі всього цього не дивно, що ЦК КПСС наказав міністрові оборони Малиновському та новому начальникові Головного Політичного Управління Єпішеву негайно скликати чергову ідеологічну нараду під час кубинської кризи, щоб обговорити справи політично-морального стану армії. І от на цій ідеологічній нараді, як пише „Красная Звєзда" (ч. 252) високої ранґи політнаглядачі Закавказької, Прикарпатської, Київської, Туркестанської військових округ, Групи совєтських військ Німеччини та Чорноморської фльоти, хоч і відзначали в своїх промовах деяке поліпшення ідеологічного виховання, але з притиском звертали увагу на те, що більшість молодих вояків мають ще дуже низьку комуністичну свідомість.

'Infuriating Little Devil, Isn't He?'

В ПІДСОВЄТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Леонід Полтава

ПРО МІЖНАРОДНІ КУЛЬТУРНІ ЗВ'ЯЗКИ УКР. ССР

Земна куля меншає для людини прямо пропорційно до того, з якою — що далі то більшою — швидкістю пливуть нові кораблі, летять літаки-джети чи ракети. Якщо буде налагоджена ракетна пошта, то лист з Америки до Европи йтиме менше, ніж один день.

У зв'язку з новим транспортом, новим способом ґльобального радіозв'язку („Телстар"), високорозвиненим книжково-видавничим ділом і т. п. — важче й важче доводиться останньому жандармові Европи й світу — червоній Москві ізолювати підкорені нею народи. Це добре збагнув Хрущов, і, замість тотальної сталінської ізоляції, ввів іншу політичну лінію: лінію культурного обміну, що якоюсь частиною завжди буде лінією політичного обману.

На Україні для отого міжнароднього культурного обміну, в якому справа культури грає другорядну ролю, після політики, шпигунства, пропаґанди, було створене не лише т. зв. Міністерство культури, а ще й різні республіканські філіяли — Українське Т-во культурних зв'язків з Польщею, Румунією, Угорщиною тощо — країнами-сателітами. Окрему політично-поліційну ролю відіграє Товариство культурних зв'язків з українцями за кордоном, що є також філією, і то не чого іншого, як східньоберлінського „Комитета за возвращение на родину и развитие культурных связей с соотечественниками" ... Це Товариство видає і, не питаючи згоди адресатів, розсилає свій листок „Вісті з України", надає спеціяльні „задушевні" радіопрограми для українців за кордоном і також виконує інші, підривного характеру функції ...

Академія Наук УССР обмінюється своїми виданнями з 42 закордонними науковими установами та бібліотеками (переважно в сателітних країнах, але присилає свої деякі видання навіть для НТШ у Франції) і, очевидно, одержує в обмін закордонні видання. Але справа в тому, що ті закордонні видання, в тому числі й видання з Юґославії та Польщі, недоступні не лише масовому читачеві, а навіть членам Академії Наук УССР, якщо вони мають ідеологічний характер, а не стосуються виключно математики чи фізики. З книжки О. Мазуркевича „Зарубіжні фальсифікатори української літератури", що вийшла 1961 р. в Києві, бачимо, що навіть Мазуркевич — погромник вільної української літератури за кордоном — не мав права прочитати більшости тих закордонних творів, про які пише. Тому такий книжковий обмін може бути вигідний лише для Комітету Державної Безпеки, що продовжує працю НКВД.

Яр Славутич

МОСКОВІЯ
(Зо збірки Маєстат)

Стоїш з украденим ім'ям,
Напівтатарка, напівфінка.
Жахає свистом Солов'я
Билин осквернена сторінка.

Живеш, мов злодій на горбі,
І косиш око в безмір степу,
Кленучи в радісній злобі
Ясновельможного Мазепу.

Ідеш упирем по кістках —
І стигне піною отрути
На хижо стиснутих устах
Зневага Сталіна й Малюти.

О, муко! Вп'явши пазурі
У жертви сковані, невинні,
Жирують смерди, як царі, —
Аж очі рвуться яструбині.

І сморід, бурий і пливкий,
Поймає простори безкраї.
Лежать у костях Соловки,
І з надер Вінниця ридає.

Та вірю в правди майбуття,
У благовістя правди вірю —
Впадеш, не зазнавши каяття,
В подобі раненого звіря!

На щастя гнаним — упадеш!
І, снаговито спрагла зміни,
Устане з полум'я пожеж
Священна воля України.

Коли ж керівництву УССР таки доводиться посилати з України за кордон своїх учених на міжнародні з'їзди істориків, мовознавців та ін., то їх обставляють такими ваньками, через яких ті вчені не мають права вільно й порухнутися, не те що зводити щирі дискусії з закордонними колеґами, не кажучи вже про представників української науки на Заході.

За наказом з Москви, в Україні й далі гальмується розвиток таких наук, як історіографія, історія, філологія, філософія, літературознавство. Як колоніяльна країна, Україна за московським пляном повинна розвивати господарство, давати більше продукції, і в цьому напрямку мусять працювати українські вчені. Тому вони й створили найбільший в Европі атомовий реактор, одну з найточніших у світі обчислювальних електронних машин тощо, а ділянка філологічно-історично-літературно-краєзнавча і далі перебуває в стані занепаду.

Пропихаючи за кордон під гаслом „культурного обміну" десятки й сотні пропаґандивних кінофільмів, Москва змушена давати дозвіл на влаштовування фестивалів закордонної кінопродукції і по окремих республіках СССР. В Україні вже відбулися фестивалі норвезького, польського, болгарського, індійського, англійського кіномистецтва. Але всі демонстровані на тих фестивалях фільми обов'язково повинні були мати „соціяльне забарвлення", зображувати безробітних тощо. До того ж на ті фестивалі свідомо не вибиралось найкращої світової кінопродукції, щоб вона не контрастувала гостро з сіренькою власною. І нарешті всі ті фестивалі відбувалися тільки в Києві, у невеликому кінотеатрі, і таким чином українці, як народ, не мали змоги подивитися на навіть відібрані спеціяльною комісією закордонні фільми.

„Українське Товариство дружби і культурного зв'язку з зарубіжними країнами" час від часу скликає в Києві або в Харкові збори чи засідання, присвячені то Карлові Марксові, то творцеві „інтернаціоналу", то ще якомусь „ювілятові", про якого у вільному світі вже давно забули. Воно за довгі роки лише раз послало у Францію пересувну Виставку українського народнього мистецтва, але при цьому сфальшувало її килимами та рушниками, з вишитими образами Леніна і Хрущова... Воно посилало до кількох країн фотовиставки про життя і творчість Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки та М. Коцюбинського — також пофальшовані в соцреалістичному дусі (нібито всі ті українські письменники були атеїстами, всі аж тремтіли від бажання дружити з русским народом тощо).

Дотепер ми ще не зареєстрували ні одного факту, щоб Міністерство культури Української ССР чи згадуване Товариство дружби і культурного зв'язку з зарубіжними країнами, чи сама ж таки Академія Наук УССР, чи бодай постійний представник УССР при ЮНЕСКО будь-де і будь-як зареаґували на прояви необізнаности, а подекуди й ворожости до українського народу в закордонній пресі. Дуже часто за кордоном українців сплутують з росіянами, Київ називають російським містом, Леонтовича російським композитором. І всі названі вгорі міністерства чи товариства як у рот води набрали! Де й дівається в таких випадках „міжнародній культурний зв'язок", як у землю западаються всі оті міністри та різні кизі-мизі!

Що більше, за московським наказом, вони не лише мовчать, а ще й самі фальшують, закривають своє національне обличчя. Хто ж, як не Міністерство культури УССР зліквідувало попередню назву „Український фільм" — „Українфільм", під якою випускали фільми українських студій у Києві, Одесі, Харкові? Тепер за кордоном, якщо й просунеться якийсь фільм з тих кіностудій, то вже не як український, а як „випуск Київської кіностудії" чи як „випуск Одеської кіностудії"...

Україна не може розвинути й на малу частину потужности ні своїх творчих сил, ні міжнародніх зв'язків, доки вона перебуватиме, як співається в пісні, — „під московським караулом, у тюрмі".

ПРИЙМАЄМО ЗАМОВЛЕННЯ НА КНИЖКИ НАШИХ ІСТОРИКІВ: ПРОФ. О. ОГЛОБЛИНА і ПРОФ. М. ЧУБАТОГО.

П. Терещук

ЯК ЗАГИНУВ МИТРОПОЛИТ ОЛЕКСІЙ ГРОМАДСЬКИЙ

(Закінчення)

Далі М. Скорупський розказує про те, як вони забрали зі собою „архиєрейську течку і шапку, яку він віз у круглій коробці (білий архиєрейський клобук)".

„Мені самому було соромно, і я вважав цю акцію, — пише М. Скорупський — за страшну помилку й за великий гріх. Коли ми зайшли в глибину лісу, Чорнота відкрив течку, прочитав усі папери, які там знаходилися, і наші сумніви розвіялися."

Чого їхав до Луцька митрополит Олексій автом крем'янецького ґебітскомісара?

Автор споминів пояснює це так: „В його паперах був широкий меморіял, в якому Олексій просив підтримки нелюбих населенню священиків-автономістів, а за це він запевняв співпрацю автономістів у справі «удержання ладу в Україні». Це був недвозначний натяк на те, що священики-автономісти з його наказу співпрацюватимуть з німецькими органами безпеки. Хто це руйнував «лад» в Україні, як не націоналістичні і взагалі самостійницькі кола, а в першу чергу українські партизани. Це, власне, й розвіяло наші сумніви. Випадково, але з нашої руки, згинув той, що хотів Церкву перемінити в сітку німецьких провокаторів."

Це сталося приблизно 7-го травня 1943 року. Офіційно подали, що Олексія вбила большевицька банда, бо не хотіли ще розголошувати, що почав збройну боротьбу український нарід, незалежно від большевиків.

Того самого дня, з тим самим наміром і в те саме місце був висланий відділ Крука, під проводом Беркута — „тільки з малим опізненням".

З досі опублікованих матеріялів можна зробити наступні ствердження:

Смерть митрополита Олексія сталася 7 травня 1943 р. коло Смиги, як він їхав автом крем'янецького ґебітскомісара в напрямі Дубна. Звідкіля виїхав митрополит? „Українська Дійсність" написала, що він виїхав о 8 год. ранку з Почаївської Лаври. Виходячи, проте, з того факту, що він їхав автом крем'янецького ґебітскомісара, радше слід прийняти думку, що митр. Олексій виїхав таки з Крем'янця, а не з Почаївської Лаври. Проф. І. Власовський сказав авторові цих рядків, що митрополит Олексій виїхав з Крем'янця і їхав не до Дубна, а до Луцька. Між жертвами були, крім митрополита, ще один священик, шофер і перекладач.

І в праці проф. Л. Шанковського, і в споминах М. Скорупського виразно видно, що смерть митрополита Олексія це трагічний випадок, що стався внаслідок полювання повстанців на німців. Із самопризнання М. Скорупського виявляється, що це було діло рук групи з „військових відділів ОУН полк. А. Мельника", яка в той час ще не була об'єднана в системі єдиної УПА.

Не міг не знати Шевченко, що божище тогочасної ліберальної Росії, В. Белінскій, накинувся на його поезію з такою злобою, як слуги царату. Що цей „ліберал" і „гуманний" проповідник публічно зсолідаризувався з репресією царату проти автора „Сну". Це був маркантний знак засадничої ідентичности духової йому сучасних і „грядучих тиранів" з табору „свободолюбної" Росії. Тому й слідно було в творчості Шевченка — глибоку ворожість до ідей (і людей) „нової", так званої „поступової", а далі „ліберальної" Росії (в тім числі й Пушкіна та Некрасова), з якої зродилася большевицька каста — політична й ідеологічна.

(Д-р Д. Донцов „Незримі скрижалі Кобзаря". Торонто, „Гомін України", 1961, ст. 50).

ЛІТЕРАТУРА

Микола Понеділок

КАЗКА НЕДОСПІВАНА МОЯ

Хтось сказав, що дід Марко збирається сьогодні усім про дуба оповідати. Що ж він про нього нового розкаже? Та ж того дуба, як облупленого, вже всі, здається, знають. Та ж там у свята безвиводно цілісінької днини вовтузяться. А вечером, коли на видноколі, з-за ставка, прокрадеться той красень-місяць, такий жаданний, як свіжоспечена пшенична паляниця, і такий сріблистий, наче він докраю зацілований росою, — о, лелечко! — тоді навколо дуба шелескатого яблуку нема де впасти: молоді найде-нахмариться, що не сказати. Одні поодаль сядуть, ноги щувбовснувши у гречки, і німотно, сердешні, у мерехтливі зоряні цятинки впиваються. А інші, проворніші, так собі блукають, витолочують траву й засіви і таку всюдисущу душевну печаль затягують, від якої інколи навіть якийсь чутливий пес із вулиці ні-ні та й обзивається. А ще інші, невтомимі, до дуба навідуються, щоб потанцювати. Їх ніжноголубе вечір'я наче роздратовує, так, мов би наливає у їхні розтривожені серця повну пригірщ запалу, а в ноженятонька — вогню. Вони хапаються тоді за руки і ногами, як навіжені, стараються розколоти землю; гупають так, що аж листя з гілки навислої тріпочеться; гупають та ще й басогласо ухкають і приговорюють. В такі вечори від дуба стомовне відлуння пробирається і ген-ген вглиб села, і до ставка, де тонкостанні верби, виструнчивши зелені намітки, аж рвуться до гуляння; пливе відлуння й полем, і сплітається із вітром, і спадає цілющим свіжороссям на буйну пахноту, на урожай, на трави...

Яке добро той дуб зсилає! А як ми до нього призвичаїлись! Через його густе непочисленне листя удень нам безліч-безліч! — блискітоксонць із неба посміхається, а вечорами до його рясно відгалужених гілок всі зорі, гречки, пшениці щиросердечно пригортаються.

А в глупу ніч, коли вже молодь вгамується й розійдеться солодкі видива у снах перебирати, на дуб іспорхують із балки прудкокрилі жар-птиці-голуби. Їх ще ніколи ніхто на дереві не запримітив — та біди тут мало — дід Марко їх часто чує, чує, як вони ледь-ледь виспівують та нищечком курникають. Хором і поодинці. А пізніше розлітаються по вулицях. На стріхи учащають. На яку хату плюхнуть — там статків і радости усякої от і сподівайся.

Казали, рябий Пилип, переспілий парубок, на ніч перед своїм порогом довго і терпеливо ставив миску із зернятами, щоби бодай один той птах і у його двір опустився і накликав йому щасливу долю — і марно. Не міг він до своєї хати талану принадити. І коли терпець Пилипові цілком урвався, він, поночі, схопив сокиру й рішився дуба знищити. І що ж? — не встиг він ще й на вигін вибратись, як із-за кущів його хтось немилосердно обколошматив дровиною.

На другий день парубок сором'язливо відмахувався, коли сусід, хитресенька личина, із масним смішком спитав його, чого це він, Пилип-сердега, так різко на одну ногу налягає.

— Сильно шкутильгаєш, хлопче. Не інакше, як пристріт. Може хто тобі, грішним ділом, і наврочив.

— Е, дядьку, балакайте! Так собі на горбку спіткнувся.

— Сильно спіткнувся, хлопче, — і в сусіда вже в очах заблистіла сміховинка. — Сильно. Непоталанило тобі. Аж он біля ока і ґулька як розквітла. Видко об горбок і личеньком черкнувся.

— А, відв'яжіться, дядьку! Кажу ж, ішов вночі отак собі... побіля дуба...

— Ходи, Пилипе, та проти нього, проти дуба не бунтуйся. Підеш ще раз із сокирою на дуба — на себе нарікай. Пожалієш тоді, хлопче. Вже тоді із-за куща тебе так ужахнуть, що духа спустиш.

— Хто ужахне?

— Жар-птиці. Вони ж то тебе вчора обшмагали. Вони мають силу; можуть так стусонути, так дошкулити, що тобою аж затіпає.

Відтоді дуб ще й недоторканим зробився.

Ламати з нього гілля, кору зривати ніхто вже не наважувавсь. Найзавзятіші халамидники в селі — і ті вже не насмілювались груддям

у стовбур чи верхів'я поціляти. Жбурнеш, казали старі люди, пізно чи рано, як на Пилипа, із темного кута кари начувайся.

А найбільше дівчата шанували дерево. Вони його й обквітчували, й обспівували, і біля нього вони всі виворожували свою долю.

А бувало... В якої серце переполовинилось, вона його під дуб несла і там його зціляла; а в котрої ластовиння лице покрило, та тільки росяним дубовим листом його змивала. Змивала і піснею благала:

Ой, дубочку, ой ти дубе,
Соловейку,
Пошли ж мені талан-долю
Молоденькій;
Пошли ж хлопця, як сокола,
Не кирпатого,
Не рижого, не старого й
Не цибатого.

А як осінні заморозки вдарять і там за річкою обшарпані й замурзані хмаринки все більше й більше збираються й спускаються і зачіпають напівголі віття — тоді дуб самотніє. Його обкутує туман, як сум прадавній, сивий. Тоді тільки вряди-годи заблукає до дерева людина.

— Пішла. Чи бачите? Удовівна пішла. Дочекалася, небога, горя.

— До дуба пішла. Від неї сужений, злодюга, відсахнувся.

— І що ж? Йде туди плакати?

— Ні, сидить смирненько. Їй там під дубом легшає.

— А дощ іде.

— Вона не чує. Їй під дубом, як у Бога за пазухою, тихо.

Дуб і в щасті людей не покидає і як горе — підсобляє.

Про що ж дідусь Марко сьогодні збирається оповідати?

Про кислате, густе дерево, що в гожу днину купає свої гілля в гречках-пшеницях? Чи про скрипучий, тріскотливий дуб, що в сніговії із дупла вовкулацьким світлом, пугуканням й сичанням на пустотливий вигін відзивається?

Та про дуба й дитя вже знає. Але про нього і правду і вимисел ще раз і ще раз — і без кінця хочеться, як рідне щось, сприймати.

***

Ми, півпарубоччя, давно вже порозсідалися півколом. Ще й чийсь пес напіддачу присусідився до гурту. Вижидаємо. А дід же й повільниться. Так же кортить послухати, а він, якби навмисне, зволікає. Водить закандзюбленою палицею по траві, обчеркує то там, то сям круги — і хоч би тобі що! — ні пари з уст. Як сонний. Хтось тоді вже й пса вщипнув, щоб той заскавулів чи там загавкав і розворушив старого — і це не пособило: дід забрав від нас собаку, прикрив її своєю свиткою — і знову ні словечка. Що скоїлось? Не сидиться нам. Хтось кашлянув...

— Діду, — не втерпіли вже ми, — ви ж нам обіцяли... про дуба... Чи може охоти вже не маєте?

— Маю, — і дід Марко закліпав часто-часто запалими очима. — Маю охоту, а тяжко починати. Болюче мені.

— А що у вас болить?

— Душа.

— Ви підіть у поліклініку, дідусю, — найменший з-поміж нас із совітом вирвався. — Порошків дадуть.

— Не зарятують порошки.

— А ви майніть до дуба. І до душі листя прикладайте. Може загоїться. У дубі сила.

— Пропав, хлоп'ята, дуб! — і дід почав долонею очі витирати. — Не буде вже його. Дерево те наше, хлоп'ята, запропащене. Повікувало воно, завтра воно й згине.

— Ми такого — а єйбо! — не сподівалися. Відразу півколо наше поламалося. Я від діда не відривав очей. Дехто перезирався, хтось зірвався на рівні ноги...

— Е, діду, ви застрашуєте нас. Дуба ніхто зачепити не посміє.

— Завтра його викорчують. Через село, через той дуб наш шлях до міста простилатимуть, — і в старого затуманилися очі, аж так ледве-ледве забриніла в кутику, біля повіки, прозора намистина. — А тому дубові ціни нема. А яка, Господи, в нього минувшина! Чи знаєте ви, хлопці, що під тим деревом колись довго-довго козак співав. І вигравав. І людям серце розворушував і розголублював. Грав і на кобзі, і на бандурі, і на сопілці, і на скрипці. Міг навіть і на дудці.

— А, діду, на гармонії він не вмів?

— Не терпів він гармонії. А на гуслях грав.

— А на балалайці?

— Такого також не зносив. Бридився її. То, кажу, грав, славно. Аби ви чули, як він умів! Як вдарить по струнах, та як затягне давньої, преславної, затягне так, що аж чуби в наших ворогів від злости гороїжились. Співав так, що аж лиця в нього жаром паленіли. А як брав до рук сопілку — то так сумував і тужив за білим світом, що серце від скорботи розривалося. Його сопілка і заводила, і схлипувала, і квилила, й голосила. А як, бувало, він із побратимами почаркується та розвеселиться — то на скрипці таку дрібушечку утне, що на ввесь вигін сміх так і розлягається. Все село тоді від веселощів ходором ходило. А він словами надає снаги, а скрипка на всі сторони радість все більше й більше розносить, розплескує — і тоді нехотя хрещений люд за боки хватався і в коло вогненним підтюпцем пускався. А як він, хлоп'ята, на кобзі прославляв наше синє море! Як він словами і струнами — о, як він! — виговорював...

Я вже діда не бачив. Переді мною розгойдався простір... Ось пінливі хвилі підносяться і загороджують розбурханим блакитним саваном півсонця. А вітер сильнішає й сильнішає, і море вже не колишеться, а чорним круком бурриться; воно вже вовкувато несамовитніє, нуртується, клекоче, і хвилі вже нестямляться — так підганяються, так вириваються угору. Ще трохи — і водяні веремії шаленіють і бурхають, вони із скреготом та гуркотом кидаються на берег, бо волі, простору ще більшого жадають...

Та ось вітер ущухає і море сумирнішає: ще сердиться, але вже не лютується, не піниться. Ще і ще пручається, розпросторюється — але чимдалі більше й більше випогоджується, вгамовується. Ще який час — і внишкло... І ось воно вже лагідне, пригоже, безневинне, вже мов би пустотливо хлюпається, пеститься і, як велетенське немовля, під неосяжним безхмарним небом засинає...

— Діду, мені аж жарко, як ви оповідаєте!

— А ти, хлопче, утрися і прохолодися. А я докажу, який козак то був неоцінений. Співав він ненаслідувально і неповторно. І у молодецьких своїх грудях носив вогонь великий, любов велику...

— Любов, дідусю?

— Еге. Закохався він предуже. На таке кохання тепера рідко коли, хлопці, й натрапити вдається.

Ах, нарешті дійшло до того, що нам понад усе хотілося без кінця слухати. Ніхто з нас не шелехнеться. Очима ми просто поприлипали вже до діда, готові кожне слівце з дідових уст брати і його повторювати, і впиватись ним кожночасно, день і ніч, безо сну, без втоми. Закохався, бач, у дівчині... Ой, аж крижинки через плечі пронизують! Ой, як же ж кортить усе почути! Хоч від діда про таке наслухаємось, бо старші парубки, як почнуть балачку про любов, завжди нас проганяють з гурту.

— А красива вона була, дідусю?

— Гарна була. Без міри. І козак до неї припадав усім серцем і душею.

Ах, тепер ми про все дізналися. В наших вухах не вміщувалося усе жаданне, яке нам дід переповідав. У наших головах пашіло, грало... У нас вже порозхмелювались груди. Подумати, як тільки той козак любив! Він не кривив душею. Вірно любив. Він її — ой, ненечко! — нам такого зроду-віку ще не траплялося чувати — він її обожнював, мовою її впивався, до неї кожної хвилини приголублювався та пригортався. Обдаровував її всілякими коханими словами: вона і прехороша, і прерідна, і найпривабливіша з-поміж усіх, і найбільш чарівна. Ой-ой, хоч би не пропустити якогось слова! Отак він признавався... І присягався.

— А як, діду, як він присягався?

— Сильно. До смерти. Він казав: „І коли умру я, і мої кості часом на порох пересіються — і тоді, кохана, у кожній тій частинці-порошинці моя любов до тебе немеркнучою й непогасимою зірницею жеврітиме".

— І він оженився з нею?

— Не женився. Помер за неї. То, хлоп'ята, не дівчина була.

— А хто?

Дід мовчав, і коли б не крапля, що невзаміту скотилася і впала на обличчя, можна б подумати, що він не хвилювався.

— Хто вона? — не вгамовувався найзеленіший і найписклявіший з нашого гурту. — Хто?

— Мовчи! Бачиш, дід не хоче зраджувати. Мабуть, таємниця.

— А ти, — і дід попестив наймолодшому м'яку, як шовкову, солом'яноруду густу чуприну, — а ти не здогадався — хто ж то вона?

— Тяжко. Не доберу.

— Невтямки ще тобі, хлоп'я. Ти ще підростеш — і тоді напевно зрозумієш.

— То той славний козак, дідусю, вмер?

— Еге. Помер. І поховали його під отим-он дубом.

Старий сперся на палицю й підвівся — і пішов... А ми все ще сиділи як приголомшені. Ми ніяк не могли розгадати дідової, такої цікавої нам, таємниці...

***

Закортіло мені збігати до дуба. Як стемніло, через тинок кличу приятеля-однолітка:

— Степана, катнемо, як хочеш, нагору.

— Напосілася сестра, щоб обрубав хмизу. Майнемо завтра.

— Та ж чув, завтра дуба вже не буде.

— А, — завагався на хвилину приятель, — сестра настирилася... Але нема дурних — хай сама обрубає! Гайда! Подумаєш, найшла послушного.

Ми летіли городами, садками; обривали гудиння, листя збивали, згинали й переломлювали гілля... Шугали в темнозелені гущавини і виривалися із них, і перескакували зразу на галявини... Аж ось із галявини обсунулись в провалля. І що ж? Як тільки видряпались, тільки на пагорб силкуємось зійти, як нам із поля місяць прямо в обличчя — плюсь! Та ще ж бо місяць — аж-аж іскристий, такий обкупаний — ну, просто так і проситься, щоб його вишиваним чистим рушником утерти.

І тепер вже нас троє вигоном біжить: ми — стежкою, а повнолиций — збоку, через вербички на леваді. Ми — стриб-плиг! — а місяць вже попереду мандрує; ось він досягнув вже дуба і хотів проскочити через його зелені хащі — і на якійсь верхній галузці так, невдаха, й зачепився...

Захекані, ми повалились ниць під деревом...

Передихнули й сіли, об стовбур спинами спираючись. А тишина довкола — не переказати! Така густоблакитна та пахуча — ще й щедро скроплена місячною позолотою.

Скільки то тут сині-тиші?! Сила-силенна. Здається, коли б її в мішки збирати — можна б наскладати гарбу таку, що височілася б аж он не знать куди, аж під самі хмари — і то всієї тиші, певно, не забрав би.

— Чуєш, жаба відзивається.

— А й справді.

— І цвіркун як розходився.

— Ага. А птахи заливаються. І чуєш, в селі пугач примостився.

— Пугука, клятий. Морочить людям голову.

— І глянь, дим із хат як в'ється.

— А так. Як свічка в небо... І щось, слухай, співає...

Співає... О, ні, я помилився. Ніякої тут тишини нема. Тут спів нестримний вихлюпується з кожної билини. Такий хороший, свій, що несеться звідусіль і приворожує, обкутує людину непереможним чаром. Я помилився!

О, голубизно, синь моя степова і до запаморочення духм'яна! Скільки в тобі відзвуків, відголосів, співу! Вони вже не вміщаються в тобі, і через твої зеленаві вінця вони вихлюпуються й перегукуються, і все далі й далі розпросторюються кудись аж в безвість...

Як я цього раніше не зугарний був почути?! Ось же з-під гречок виривається сопілка, із-під пшениць — ледве-ледве леліє скрипка, а із села — не пугач! — а бандура й кобза озиваються... Тут біля дуба стрічаються і сполучаються усі пісні, що колись співалися, співаються й до цього часу на повні груди не доспівані...

— Степане, слухай! — штовхаю злегка я товариша. — Правду дід казав. Під цим дубом до цього часу козак ночами грає.

— Не вір. То казка. Козак в землі.

— Він з-під коріння, мабуть, грає. Я, Степане, здогадуюся... Ти знаєш, що мені зараз наймиліше?

— Що?

— Я не вмію як слід це з'ясувати. Як його почати? І від чого? Я просто-напросто не знаю, що мені зараз наймиліше. Мені все любе-любе! І жаби, й цвіркуни, і птахи, й димарі, і розпросторена блакить, розспівана і чиста, і скрипки, пугачі, бандури, бур'яни і кобзи — все воно мені без міри дороге, і всіх їх мені хочеться руками обхопити й до обличчя притулити...

— Ну що ж замовк? Що наймиліше? А що це ти жуєш?

— Траву. І з травиною, подумай, попала земля на зуби.

— Ото бридка!

— Подумай — ні. З-під цього дуба вона якась терпка й солодка.

**
*

Дебелий лобур хвацькувато сидів на потворі, що раз-по-раз сичала й кашляла, викидаючи при тому сажуваті клубки диму. Ось він натиснув двигача — і машина, висунувши залізного кия попереду, загарикала-заскаженіла й рвонулася просто на дуба . . . Ось ще хвиля — і залізний кий зчапав листя, розтрощив гілки, швиргонув їх об землю і бебехнувся об стовбур.

— Не знищуйте! — жінка якась молить. — Змилосердьтеся.

— Не можна, бабо. Дорогу для комуни будуємо.

— На болота ідіть і там товчіться, і там будуйте. А не через наше поле. Зупинися!

— Не проси його, жінко добра, — дід Марко вже озивається. — Кого ти просиш? Він, бач, і на людину, прости Господи, не схожий. Бугайкуватий він, на рогатого скидається.

— Відступись, стара!

— Не відступлюсь.

— Розчавучу!

— А щоб від тебе батьки рідні відсахнулися!

Машина гахнула раз-другий — і дуб ізрушився, ще раз залізний кий двигонув, ще раз садикнув об стовбур — і дерево захилиталося . . . Ось вже розколовся стовбур, а навколо нього земля запалася . . .

І кряслатий дуб, заюшений землею, із попереривaним корінням, лежав . . . Лежав, гілки свої понівечені розкинувши в пшениці й гречки . . .

Я більше не міг дивитися. Я відвернувся. Я йшов додому — також розбитий, потрощений . . .

— Кусаєш від горя губи, синку?

— Мені, діду, дуба жалко дуже. І я тепер вас добре зробумів.

— Про що ти?

— А про того козака, що ви оповідали. Як він присягався: „Коли умру я, і мої кості часом на порох розсіються — і тоді, кохана, у кожній тій частинці-порошинці моя любов до тебе немеркнучою, непогасимою зірницею жевріятиме".

— Ти це вивчив.

— Само якось вивчилося, діду. І я тепер знаю, хто вона — ота кохана.

— Ну, хто?

Я хочу дідові сказати і не можу.

— Ну, не плач. Ну, хто вона?

Я хочу крикнути! Хочу присягатися! Аджеж в мене велике горе, бо тількищо, на моїх очах, перешматовано, понівечено любов, молодість мою, казку недоспівану мою . . .

**
*

Зореслав

НА ЧУЖИНІ

Остання ще сльоза на рідному кордоні,
Останнє „Прощавай!" — і я пішов у путь . . .
В широкий світе розбіглися шляхи червоні,
Шляхи, що маком крови рідної цвітуть.

Над ними згук апокаліпс, що пролунали,
І відгомін пройшлих тудою караван . . .
Холодна чужина, холодні люди й скали
І скорбна самота спливає кров'ю ран.

Байдужі хвилі каламутного Дунаю,
Байдужий шум баварських соняшних рівнин,
Ліси й верхи Тиролю вік не заспівають
Вільної пісні рідних піль і полонин.

А все ж крізь гір туман, крізь сонце
[Форарльберґу,
Крізь дальні простори, крізь шум
[гужинних вод
Ввижається Дніпро і Київ злотоверхий
І Львів горюгий в сонці й рідний Ужгород.

А в серці покрик туги: ой, ще раз до дому,
Ще раз свобідно дихнуть на землі батьків,
Займитись бурею, смертельним впасти громом
І знятись піснею звитяжних прапорів!

Та ось, з одчаєм схилиш голову в долоні,
Останнє „Прощавай!" — і ти пішов
[у путь . . .
В широкий світ розбіглися шляхи червоні,
Шляхи, що маком крови рідної цвітуть.

Інсбрук, 1948

Ів. Керницький

КОЛЯДНИКИ

(Із збірки „Святоіванські Вогні")

Свічка на скрині похнюпилась і плакала білими сльозами, що завмирали-леденіли на цілущі житнього хліба. Під льняною скатертю пахла відцвілим літом отава і сніп вівсяний на покутті клонив кучері перед богами, павутинням закосиченими. По світлиці ходили сновидами сум і нудьга. Рачкували по розстеленій соломі, квокали і ціпали, щоб вуйні Павлисі неслися кури навесну. Присідали на порозі, нишпорили під припічком, вішались на жердку з шматтям і кожухами та й кукали до щербатої макітри з жмінкою куті на дні — для духів із того світу...

Знадвору влетів у хату і радісно затріпав крилами гомін колядки. Біля загати заскрипів сніг під гурмою чобіт. Сум з нудьгою хоч не хоч полізли одно за другим у щілини в почорнілих сволоках. Свічка якось весело мелькнула жовтим язиком, а божі достойники видивились на себе з усіх кутів світлиці— наче здивувались... На запічку припинив свій „отченаш" сірий котище, а на постелі перестала кивати очіпком вуйна Павлиха.

— Павле! А встань-но! Подивися, хто там?

Вуйко Павло перехилився через побішницю до вікна.

— То хлопці з козами.

— Га?

— З козами! Колядники.

— А відстукай, защіпи двері... Снігу нанесуть до хати за ходаками.

Але ці „з козами" вже були на порозі. За ними гулькнув попід ноги до світлиці шпаркий, морозний подув. Свічка полохливо закліпала віями, але не погасла.

— Христос Рождається! — загули хором „пастирі" в солом'яних брилях і поставили на скрині „вертеп".

— Славіте... А припри там котрий двері. Отворив навстижир, як у червцю.

Вуйко Павло, кахикаючи, підвівся з лави й накинув на плечі сердачину, що на ній був прикучнув і задрімав. Вуйна поправила на голові лабату хустку, втикаючи під очіпок жмутки сивого волосся.

Сірий кіт висунувся із запічка, сів на припічку і ясно засвітив очима...

В хаті творились тепер дивні-дива...

„Пастирі" познімали солом'яні брилі й попадали навколішки, бо їм оце явився Ангел Божий, в довгій сорочці з надтичкою і з повісмом льняного клоччя на голові. Горбатий Жид з криво приправленою бородою складався в три погибелі перед царем Іродом, що нарядився в дивовижню шапку, ніби позичену в князя Володимира Мономаха, а в руці держав страшенний меч із соснової лати. Так же само смертоносно виглядали й шаблюки його римських воїнів, що були в повишиваних сорочках і мали посинілі від морозу носи...

Тут і насунула примарою височенна, біла Смерть, припудрована питльованою мукою. Вона розмахнулась косою і сперезала Ірода по клубах. Лютий цар покотився на долівку, аж у ньому, всередині, щось векнуло! Тут прискочив присадкуватий Антипко, з чорним, як мазюка, обличчям, вхопив Ірода за обшивку і з пекольним реготом потащив до пекла, тобто посадив його на порозі. Тоді „пастирі" нарядили солом'яні брилі і заколядували „Бог предвічний".

Вуйна Павлиха згорбилась на постелі, заломивши руки, наче збиралась голосити над покійником, гляділа на ці дива і похитувала очіпком:

— Ой, Боженьку! Ото раз!

До скрині приступив голова читальні, велетень з ясним, широким чолом і з чуприною, як житнє колосся.

— Вуйку, може щось пожертвуєте на читальню?..

Вуйко Павло мов і не чув, що це до нього була мова. Сперся ліктями на побішницю і якось хмарно дивився у вікно, що за ним іскрився й променів срібно-білий світ в задумі святвечірній...

Вуйнині лагідно-допитливі очі силкувались збудити старого з отупіння:

— Павле... Чуєш?

Але вуйко наче занімів. Тоді вуйна Павлиха,

охаючи, зісунулась з постелі і подрибтала до мисника.

— Ти на що, Петруню, збираєш? На церкву?

— Ні, вуйно, на церкву колядує друга партія. Ми ходимо на читальню.

— Ото раз!

Взяла з полички полив'яну миску і добула з неї двоє яєць. Хвилинку щось міркувала й добула ще одно.

— Най! — промовив нежданно вуйко.

— Га?

— Най, кажу! Глуха'с?

Вуйна похитала очіпком і назад поклала яйця до полив'яної миски. Ясне чоло читальняника Петра Захмарилось:

— Вуйку, такі'сте вже бідні?..

Вуйко Павло не обізвався ні словечком. Встав — і обережно, щоб не струтити свічки на солому, підважив віко скрині. Добув із перескринка зложений удвоє аркуш паперу і мовчки поклав на скриню...

Петро схилив чуприну над льняною скатертю... Читав...

А раннім-ранком, як сонце вставало й колядували різдвяні дзвони, попід білі стріхи линула новина: що вуйко Павло, найбільший в селі ґазда і скупендряга, записав у тестаменті весь ґрунт на сільську читальню! Люди дивом-дивувались, а забобонні говорили, що це не вуйко зробив, а вуйків син-одинак, січовий стрілець Василько, який п'ятнадцять літ тому, на самісіньке Різдво, звінчався на нічній стежі з палкою любкою-„думдумом"...

І кажуть, що на самий Свят-Вечір, в ясну північ, коли зорі так чарівно процвітають, коли в стайні говорить німина, коли на льняній скатерті догаряє свічка, а кутя з дерев'яною ложкою ждуть на гостей з того світу, — тоді завітав у рідну хату одинак-Василько, щоб відписатись від батьківщини...

І знову пішов Молочною Дорогою у сірій стрілецькій блюзі, з крісом на рамені, на цю віковічну стежу, що на ній немає змін, що з неї немає вороття.

ЧИТАЙТЕ,
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ,
ПОШИРЮЙТЕ
„ВІСНИК"!

ВІД РЕДАКЦІЇ ДО ВСІХ ВП. АВТОРІВ, СПІВРОБІТНИКІВ, ДОПИСУВАЧІВ, ПЕРЕДПЛАТНИКІВ І ЧИТАЧІВ!

Ввічливо просимо мати на увазі слідуюче:

Статті, листи ги інші матеріяли, підписані ім'ям і прізвищем або знаним псевдонімом авторів відбивають погляди їхніх авторів.

Рукописів не повертаємо і з того приводу переписки не ведемо. Застерігаємо собі право виправляти мову і скорогувати матеріяли.

Тільки матеріяли надіслані до 5-го дня кожного місяця зможуть бути вміщеними в біжучому гислі „Вісника". Все, що ми одержимо після того регеця, на жаль, мусимо відкласти до наступного гисла. „Ломка" відбувається між 12 і 17 кожного місяця за виїмком липня.

Дуже просимо вибагити за запізнення з відписуванням на Ваші листи. Кожний з гленів Ред-Колегії працює на прожиток поза Редакцією, а зокрема Голова Ред-Колегії ще крім цього готується до гергового диплому. Отже брак гасу, а не брак уваги ги зрозуміння для порушуваних Вами проблем є пригиною, гому нераз Вам ми не в силі відповісти скоріше. За Вашу шляхетну терпливість і велику дозу вирозуміння ми Вам неззигайно вдягні і зобов'язані. Робимо старання, щоб цей стан направити в наступному році і мати гастіші персональні зустрігі. Досі це було б для нас прямо фізигно неможливо зробити.

Нерідко одержуємо статті, писані без марґінесу і тільки з одним відступом. Можна здогадуватися, що Вп. Автори бажали заощадити на папері. Насправді, то не є ніяке заощадження, але навпаки солідна перешкода для нас. Через брак марґінесу і відступу між рядками мовний Редактор не може виправити мову, бо не має місця надписати поправлені звороти і це примушує нас переписувати цілу статтю і так сповільнювати появу її друку. Отже в нашому спільному і обопільному інтересі, будь ласка, пишіть на машинці, герез подвійний відступ між рядками і робіть солідні відступи (марґінеси) на обох боках сторінки.

До того гасу, доки ми не зуміємо збільшити гисла сторінок „Вісника" просимо вибагити, що не вміщуємо деяких матеріялів. Ми є суспільно-політигний місягник, а герез те можемо тільки пропорційно невеликий відсоток міс-

КОМУНІКАТ

ПРЕЗИДІЇ ДЕВ'ЯТОГО З'ЇЗДУ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ, ЩО ВІДБУВСЯ В ДНЯХ 24 і 25 ЛИСТОПАДА 1962 РОКУ В НЮ ЙОРКУ

(В скороченні)

В З'їзді взяли участь особисто 74 умандатованих делегатів від 34 Осередків та 41 Відділів Юнацтва СУМА, заступаючи 4.826 членів Спілки. Нарадам З'їзду прислуховувалось біля 100 гостей, представників українських центральних установ, організацій і преси.

З'їзд відкрив Голова Головної Управи СУМА д. Михайло Фурда, а праці З'їзду поблагословили представники обох українських Церков і довголітні опікуни СУМА Впр. отці Іван Ткачук і Любомир Гузар. Святочним Апелем відзначено 20-ліття повстання Української Повстанської Армії, що його перевели присутні між делегатами і гостями кол. вояки УПА, віддаючи шану командирам і воїнам УПА, що впали на полі слави в боротьбі за волю України з її окупантами.

Нарадами З'їзду проводила Президія в складі: Лев Футала — предсідник, адв. Юліян Куляс, Іванна Гілевич — заступники, інж. Юрій Бурлака і Ала Непрель — секретарі.

З'їзд заслухав вичерпуючі звіти уступаючих Керівних Органів СУМА, провів основну дискусію над порушеними справами та схвалив дотеперішню працю.

З'їзд ствердив замітний дальший ріст СУМА, а особливо Юнацтва, а в парі з тим велику пророблену працю по організаційних клітинах на місцях. Відмічено також велику працю і здобутки мистецьких одиниць СУМА, що подекуди з аматорських гуртків виростають у високоякісні мистецькі одиниці. За найкращі осяги в праці в минулій каденції вимінено: Осередок СУМА ім. М. Павлушкова в Чікаґо, Осередок СУМА ім. гет. П. Орлика в Дітройті, Осередок СУМА ім. гет. Б. Хмельницького в Клівленді, Осередок СУМА ім. Л. Українки в Бофало, Осередок СУМА ім. УПА у Філядельфії, Осередок СУМА ім. ген.-хор. Т. Чупринки в Гартфорді, Осередок СУМА ім. В. Біласа в Бостоні та Відділ Юнацтва СУМА „Станиславів" в Бінґгамптоні. Переходовий Прапор Головної Управи СУМА вручено Осередкові СУМА ім. ген.-хор. Т. Чупринки в Ню Йорку.

Делегати З'їзду обміркували низку проблем, які виникають на місцях праці, особливо у вихованні дорасту — Юнацтва. Доповідь на цю тему виголосив Голова Центральної Виховної Ради СУМ д-р Михайло Кушнір, підкресливши потребу у методиці виховної праці поєднування раціоналістичних засобів виховання з чуттєвими — емоційними. Головну Управу очолив п. Мих. Фурда.

Для забезпечення безперебійної активности всього членства СУМА на шляху до нових досягнень, З'їзд прийняв відповідні псотанови і резолюції. Між іншим рішено, що все членство СУМА в 1963 році урочисто відзначатиме 50-ліття від смерти поетеси Лесі Українки, а в 1964 році відзначатиме 150-ліття з дня народження Тараса Шевченка, що „Українська Дитяча Енциклопедія" видана ОПДЛ повинна стати настільною книгою Юнацтва, і що все Юнацтво Сума є зобов'язане відвідувати Школи Українознавства.

Делегати З'їзду прийняли з великим задоволенням інформацію про те, що з початком місяця січня 1963 року починає виходити журнал місячник — для Юнацтва СУМА під назвою „Крилаті" — видання ЦУ СУМ.

З а П р е з и д і ю:

Лев Футала (в. р.) — Предсідник

Ала Непрель (в. р.) — Секретар

З НОВИХ ПОЯВ

„КРИЛАТІ" — НОВИЙ ЖУРНАЛ СУМ

З Нового Року починає виходити ілюстрований кольоровий журнал для української молоді за кордоном, місячник „Крилаті", у виданні Центральної Управи Спілки Української Молоді, що її очолює мґр. О. Коваль. Рішення про видання такого журналу було зроблене на Другій частині Світового Конґресу СУМ, який відбувся восени 1962 р. на Оселі СУМА біля Елленвіл. Журнал редаґує Редакція, головний редактор — Леонід Полтава.

ЦУ СУМ вирішила видавати такий журнал з метою дати українській молоді за кордоном свою лектуру в цікавій і доступній формі і тим заповнити відчутну прогалину, що наступає відразу після дитячого журналу „Веселка". Очевидна річ, що головне завдання журналу — це допомагати СУМ-ві у вихованні нашої патріотичної зміни за кордоном на вірних синів і доньок України; розвивати у читачів бажання служити визвольній справі, збагачувати знання української мови, історії, культури, традицій; виробляти у юних читачів почуття всеукраїнської спільноти поза межами Батьківщини; інформувати про найцікавіші події у світі, як і на поневоленій Батьківщині; розвивати фантазію, допитливість; всесторонньо будувати молоду українську людину.

Перше число „Крилатих" вийде з друку напередодні Нового Року.

ця присвячувати на поезію, оповідання та інші літературні твори.

Дуже і дуже перепрошуємо всіх, хто був ласкавий звернути нам увагу на друкарські помилки і ми не змогли їх поправити, бо нераз треба було б робити відклик до числа з перед одного або двох місяців. Намагаємося винагородити Вашу терпеливість бажанням дати добірний матеріял і тому просимо про дальшу творгу і плодотворну співпрацю.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

ЗВЕРНЕННЯ ПРОВОДУ

ЗАКОРДОННИХ ЧАСТИН ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В СПРАВІ ЗБІРКИ-КОЛЯДИ НА ВИЗВОЛЬНИЙ ФОНД ОУН

ДОРОГІ УКРАЇНКИ І УКРАЇНЦІ!

Український народ на Рідних Землях стоїть у затяжній безперервній боротьбі проти одвічного ворога української свободи й незалежности — московських загарбників-імперіялістів та колонізаторів, які протягом останніх десятиріч ведуть свою варварську, гнобительську політику супроти України у новій формі — комунізму. Боротьба нашого великого й волелюбного народу за своє національно-державне відродження, не зважаючи на найжорстокіші фізичні й моральні терористичні акти большевицько-московських окупантів, за останній час не тільки не послабла, а навпаки — набула масового вияву. Про це свідчать численні факти прихованого або явного спротиву наших братів і сестер на Рідних Землях окупантському режимові. Московська преса в Україні вимушена була останньо признатися, що в столиці України Києві та інших містах мають місце часті явища убивств енкаведистів та міліційних службовців. Поширилися напади на зрадників-запроданців свого народу, сексотів-дружинників. Молодь Києва носить зі собою зброю, яку або виробляє сама, або дістає нелеґально. Це вже свідчить не тільки про духовоморальний спротив ворогові, який проявляється на найрізноманітніших ділянках культурно-ідеологічного життя, а про пряму фізичну боротьбу нашого народу за право жити вільним самостійним життям.

Червоно-московський окупант України в своїй лютій злобі й ненависті до українського народу за його впертість, твердість та рішучість в обороні своїх прав, — робить найпідліші, нелюдські акти примусового виселення з України наших рідних земляків в глибокі північні райони Московщини; засилає в концтабори та в'язниці, розстрілює українських борців-революціонерів, патріотів своєї землі; нищить церкви і українське духовенство; вбиває національний дух в нашої молоді, особливо в дітей-школярів, безоглядно насаджуючи московську мову і московську „культуру". Особливе вістря своєї терористично-бандитської акції Москва спрямувала проти українських націоналістів-революціонерів, членів ОУН як на Рідних Землях, так і за межами України. За останній час большевики в Україні провели безліч судів-процесів над колишніми членами ОУН та вояками УПА, а на еміґрації кровожадні московські большевики-хижаки підступно вбили найдорожчу всім українським патріотам людину останніх часів — безстрашного революціонера, Провідника ОУН сл. п. Степана Бандеру. Все це свідчить про те, якою грізною силою для московських імперіялістів-колонізаторів і народовбивців є український націоналізм, ідейним і організаторським рушієм якого була і далі залишається Організація Українських Націоналістів.

Величезна, важка, але почесна місія боротьби за визволення українського народу з-під московсько-большевицького ярма, за здобуття і встановлення української самостійної держави ле-

жить на Закордонних Частинах ОУН. Допомога краєвій боротьбі, пропаґандивні акції з метою популяризації серед вільних народів демократичного світу українських національно-визвольницьких ідей; видавання чужими мовами самостійницької літератури, своєї націоналістичної преси; влаштування міжнародніх зустрічей-конференцій, організування найрізноманітніших поїздок у різні країни світу з метою здобуття собі приятелів української національної справи і т. д. і т. п., — все це вимагає кольосальних коштів. Українське громадянство на чужині наочно переконалося вже на одному останньому прикладі — виданні Проводом ЗЧ ОУН книжок чужими мовами про московський колоніялізм та великої акції в справі процесу над убивцею — аґентом Москви Сташинським, — яку велику працю ведуть Закордонні Частини ОУН в обороні свого поневоленого, але твердого й героїчного народу. Українське громадянство на чужині теж добре знає, що Провід ЗЧ ОУН у своїй національно-визвольницькій політиці і практиці ніколи не орієнтувався на чужі сили і засоби, а завжди покладався на сили свого власного народу, своєї власної національної спільноти, для яких ідея визволення України так само дорога, як і організованому членству ОУН.

Очевидно, без моральної й матеріяльної підтримки нашого громадянства Провід ЗЧ ОУН не міг би справлятися з тими завданнями, які перед ним поставила історія і доля України та її народу. За цю підтримку нашим щирим і жертвенним людям треба лише дякувати.

Але перед Проводом ЗЧ ОУН стоять дальші велетенські завдання, що вимагають дальших великих матеріяльних засобів. Тому Провід ЗЧ звертається з гарячим закликом до всіх Вас, дорогі Українки і Українці, щедро складати свої грошові пожертви на Визвольний Фонд Організації Українських Націоналістів.

Пам'ятайте, що через Визвольний Фонд ОУН Москва дістане ще не один удар з нашого боку, а кожний такий удар — це прискорення загибелі московського хижака. Визвольний Фонд — це ще один наш крок вперед, бо з його допомогою ми спільно зможемо осягти заплянувані цілі у боротьбі за світле майбутнє нашого народу. Визвольний Фонд — це справа чести не тільки організованого членства ОУН, а всього українського патріотичного громадянства, кожного члена нашої національної спільноти, кому дорога доля своїх батьків, матерів, братів і сестер на рідній землі.

Організація Українських Націоналістів і її Закордонні частини завжди твердо вірили, що вони будуть у кожний час, у найскрутніші хвилини боротьби, активно підтримувані своїм громадянством. В цій вірі ми ніколи не помилялися. Тож твердо переконані й тепер, що на цей наш заклик — масово складати свої пожертви на Визвольний Фонд ОУН — широко відгукнуться всі. Цими пожертвами засвідчімо нашу повну солідарність, єдність і монолітність у спільній обороні нашої Вітчизни та в спільному протинаступі на ворога — за найшвидше привернення Україні справжньої вільної суверенної Держави!

На терені ЗДА збірку-коляду на Визвольний Фонд переводять Організації Українського Визвольного Фронту.

Зібрані пожертви просимо пересилати на адресу Головної Управи Організації Оборони Чотирьох Свобід України (ООЧСУ): O.D.F.F.U. P.O. Box 304 Cooper Station, New York 3, N. Y.

Вітаючи Вас з Різдвом Христовим і Новим Роком, рівночасно звертаємося з гарячим проханням скласти свій щирий дар на Коляду на Визвольний Фонд ОУН.

Різдво Христове, 1963

ПРОВІД ЗАКОРДОННИХ ЧАСТИН

ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

ЗМІСТ „ВІСНИКА" ЗА 1962 РІК:

Редакційні

	Ч. ч.
В. К. — Січневі акти	1
— І знов година національної небезпеки й національної нагоди	1
Л. Полтава — Митр. Йосиф Сліпий — зразок української людини	2
— Боротьба за повну свободу	2
— Безсмертний Шевченко	3
— За свободу — проти російського колоніялізму	4
— В поклоні героям	5
Д-р П. Мірчук — Пора на крок вперед	6, 9
Мґр. Є. Лозинський — Данина вдячности героям — борцям за Україну	7
Л. Мойсеєва — Їх було чотири, як чотири було євангелисти	8
— Смертельний змаг триває	10

Світоглядові проблеми

Д-р В. Луців — Формування визвольно-націоналістичного руху на основі творів Шевченка	1
Інж. Є. Ляхович — Будова на скалі	2
М. Орлик — Українська духовість та світогляд на тлі історичного розвитку	2, 4, 5
Я. Стецько — Реліґійна весна і боротьба комуністів проти релігії	4
В. Барка — Діямат і творча думка	6, 7, 8
Д-р С. Галамай — Завваги інших про ідеологію	6, 7
Д-р М. Кушнір — Шлях до правдивого гуманізму	8
Д-р П. Мірчук — Соціялізм в сліпому куті	8
М. Орлик — Соціологічні основи українського націоналізму	9, 10
Інж. Є. М. — 1922 — 1962	9
В. Давиденко — Парапсихологія і совєтські „спеціяльні лябораторії"	11
С. Галамай — Ще про діялектичний матеріялізм	11
Проф. І. Боднарук — Сім'я як перша школа життя дитини	11

Світоглядово-політична тематика

Д-р Д. Донцов — Причина невдачі національного зриву 1918 р.	1
Д-р П. Мірчук — Проблеми державного будівництва	2, 3
І. Білинський — Роман Шухевич — символ невмірущости нації	3
Д-р М. Кушнір — Підступний „гуманізм"	3
Р. Р-вич — Про діялектичні „розходження" в комуністичному блюці	3
Д-р М. Кушнір — Політичні заложення еміґрації	5
Д-р Д. Донцов — Проґресивний параліж проґресистів	7
Д-р П. Мірчук — Принципіялізм і мужність	8
Д-р М. Кушнір — Світ і Україна	9
Я. Стецько — На грані епох і світів	10

Загально-політична та економічна тематика

	Ч. ч.
*** — Акція АБН проти російського колоніялізму	3
С. Г. — Про блахманний „рай на землі" 22 Конґресу Комуністичної Партії	1
*** — Совєтський антисемітизм	1
І. Білинський — На манівцях сучасної американської політики	2
С. Галамай — Важливість економічних питань	2
А. Орликовський — Поляки в справі східних кордонів	3
І. Білинський — Від заперечення до непередрішення	4
М. Величківський — Новий експеримент в сільському господарстві СССР	4
М. Карпович-Дубиняк — Хрущовська воєнна доктрина	5
І. Боднарук — Антисемітизм у Совєт. Союзі	5
М. Величківський — Чергова реорганізація сільсько-господарського виробництва в СССР	5
В. К. Гут — Об'єднання Німеччини і поневолені Москвою народи	7
В. Гальченко — Москва і українська еміґрація	7
М. Карпович-Дубиняк — Москва готується до нападу	8
С. Стецько — К. Маркс проти російського імперіялізму	9
М. Кушнір — Велике непорозуміння історії	10
Є. Мартінес-Кодо — Україна в споминах Ґеббельса	10

Мистецтво, література, критика і рецензії

Д-р Р. Кухар — Письменник і твір	1
Д-р О. Соколишин — Американський військовий журнал про УПА	1
Мґр. І. Боднарук — З приводу одного чужого видання	1
Проф. А. Малюца — М. Бутович — творець високої кляси відійшов у вічність	1
Інж. Є. Маланюк — Шевченко — живий	3, 4, 5
Д-р Богдан Романенчук — Шевченко і наша дійсність	4
Інж. Ю. Тис — Не жертва, а боротьба за ідеали	5
С. Наумович — Шевченкова працьовитість	6
П. Кізко — Цмокаленкові репортажі	6
Д-р Б. Стебельський — Завдання української науки, літератури й мистецтва в Україні і на еміґрації	7
Л. Полтава — Повість про Марка Вовчка	8
Д-р Р. Кухар — Дещо про македонську поезію	9
В. Барка — Книга оповідань М. Понеділка	9
Д-р Р. Кухар — З подорожних нотаток: Кензас	10
Д-р Д. Бучинський — Той, що писав, і той, що розуміє душею	10

В окупованій Україні

Д-р Б. Романенчук — Книжково продукція українською мовою в УРСР	1, 2
М. Карпович-Дубиняк — Московська „гармошка" перед процесом Сташинського	2
Л. Полтава — Молоді поети-новатори в Україні	3

Ч. ч.

П. Кізко — Московський шовінізм 4
М. Карпович-Дубиняк — Свої люди в Центр. Комітеті 4
Л. Полтава — Українська мова в поневоленій Україні 4
В. Гальченко — Посилення економічного визиску України 5
Л. Полтава — Історичні пам'ятки — національні документи 6
Л. Полтава — Лайка, видана 10-тисячним накладом 8
П. Кізко — Про що кажуть карикатури „Перця" 8
В. Гальченко — Енциклопедійні фальшівники 9
Леонід Полтава — Про Міжнародні культурні зв'язки Укр. ССР 11

Фейлетони, оповідання, нариси і спогади

Ікер — Бельгійська інтриґа 1
Д. Гуменна — Невільник 2
Ікер — Японська казка з укр. коментарем 2
Ікер — Помішання язиків 4
П. Кізко — Земля говорить 5
Ікер — Неділя з перешкодами 5
В. Г. — Спогади про О. Мишугу, М. Лисенка та маловідоме покоління укр. на Кавказі 6
Ікер — Обскубаний золотий птах 6
Й. Позичанюк — В житі 7
Ікер — Настунька 7
⁂ — На допиті 8
П. Терещук — Як згинув Митр. О. Громадський 8
Ред. М. Островерха — Лемент рідної землі 9
Ікер — Мученикам пера 10
Іван Керницький — Колядники 11
Микола Понеділок — Казка недоспівана моя 11

Поезія

Л. Полтава — На Білій Горі 1
Л. Українка — Самсон 1
Р. Володимир — Героїням з Кінґірі 2
П. Кізко — За ґратами 2
Р. Володимир — Вітчизняна Кассандра 3
М. Дербуш — Незабутнім 5
В. Бора — Мрія 7-8
Р. Володимир — Люди із Криці 8
Б. Конескі — Охрід-Озеро 9
К. Міладінов — Туга за півднем 9
А. Коссовська — Травнем усміхнувся листопад 10
Константина Малицька — На Святий Вечір 11
Р. Володимир — Ой запахло 11
Яр. Славутич — Московія 11
Зореслав — На чужині 11

Хроніка нашого життя

⁂ З життя 2-го Відділу ООЧСУ в Ню Йорку 1
П. В. — Відділ ООЧСУ в Омазі затаврував большевицьких убивців 2
І. Ф. — Протестаційна маніфестація в Чікаґо 2
З діяльности Головної Управи 3
Вінґгемтон проти злочинів Москви 3
З діяльности АП АБН 3

Ч. ч.

Загальні Збори 25-го Відділу ООЧСУ в Рочестер 4
З діяльности 33-го Відділу ООЧСУ в Ню-Бронсвіку 5
Протест укр. Громад в Перт Амбой, картерет і Ню-Бронсвік 5
(іб) — З діяльности Гол. Управи ООЧСУ 6
Заг. Збори 3-го Від. ООЧСУ в Клівленді 6
15-ий З'їзд СУМ-у в Бельґії 6
В. Д. — Урочисто відзначили 20-річчя УПА 7
І. Л. — Величава зустріч українців Америки і Канади в Клівленді 7
Клівленд проти злочинів Москви 8
Амстердам в поклоні Героям 8
І. Білинський — VII Світовий Конґрес СУМ 9
— З преси і життя 9
І. Боднарук — Поклін тіням сл. п. Ст. Бандери 10
Протестаційні віча у зв'язку з процесом Б. Сташинського 10
— З нашого життя 10

Різне

Із Пастирського Послання Української Католицької Ієрархії 1
В. С-ко — Відродження Української Православної Церкви 3
М. Дольницький — Палкий оборонець українського народу 3
О. Соколевич — Наївні американські студенти 3
Журнал „Визвольний шлях" 5
Ю. Тис-Крохмалюк — Бій під Бродами і його військова оцінка 6
С. Петрович — Завжди і всюди тільки для України 7
Н. Бандера — Мій незабутній Батько 10

Заклики, комунікати, листи, резолюції

Провід ЗЧ ОУН — Заклик до українських громадян 3
Звернення в справі акції проти російського колоніялізму 3
Комітет для відзначення 20-річчя УПА — Комунікат 3
Маніфестація в Чікаґо — резолюції 3
УККА — Комунікат в справі 8-го Конґресу Американських Українців 9
М. Кушнір — Лист до Редакції 9
Декларація VIII Конґресу УККА з приводу відзначення 20-их роковин створення УПА 10
Д. Донцов — Лист до Редакції 10
ГУ ООЧСУ — Відкритий лист до керівних органів Українського Пластового Уладу 10
Звернення Проводу Закордонних Частин Організації Українських Націонлістів до Українського Громадянства в справі збірки-коляди на Визвольний Фонд ОУН 11
Від Редакції до всіх авторів 11

У світлі фактів

П. Добрівлянський — Україна в другій світовій війні 3, 4, 5, 6, 9, 10
⁂ Для кого кус мечі п. Шемердяк? 4

По $ 4.00: М. Гірняк.

По $ 3.00: В. Мілян, Ю. Жеренц, А. Андрусяк, М. Трач, С. Лисоманк, Б. Калина, Я. Склепкович, Б. Гашинський, М. Білан, Г. Пилипів, О. Рожій, І. Антонишин.

По $ 2.00: И. Гаврон, О. Гаванський, І. Рак, М. Лемеха, К. Лазечко, І. Щудло, В. Дмитришин, М. Втомин, М. Клоків, Я. Салачинський, С. Сиднецький, П. Кононенко, Д. Горячий, І. Денисик, Незнаний, І. Палій, М. Чайка, М. Абрамюк, М. Олинець, А. Закревський, Р. Лойко, Микитич, Волошин, Мельник, Шарко.

По $ 1.00: О. Вахута, М. Гайдук, М. Паш, В. Сосяк, М. Качарай, М. Кендус, В. Кендус.

„Збірка на житони". Збірщик п. Свинтух.

По $ 5.00: Свинтух, М. Нищій, М. Удич.

По $ 4.00: І. Щудло.

По $ 2.00: Мочара, Орко, М. Прибильський.

Листа ч. 0044-0045. Збірщик С. Вітенюк.

По $ 20.00: Е. Манелюк.

По $ 10.00: М. Юзенів, С. Бартко, С. Соловій, Г. Антонів, І. Мигдаль.

По $ 5.00: О. Баран, В. Ворко, А. Городинський, С. Палиґа, М. Виноградник, Ф. Стецюк, Ф. Радковський, Я. Бобак, П. Головий, С. Ковалівський, П. Саламащак, М. Рудик, П. Рондяк, О. Кузишин, М. Ґалюх, М. Мидар, О. Лопацький, І. Нагуський, В. Лис.

По $ 4.00: І. Стасюк, В. Мочара.

По $ 3.00: А. Івашко, А. Собенко, М. Мелета, А. Козак, І. Зарицький, С. Козак.

По $ 2.00: М. Валчишин, М. Безкупська, П. Гідей, І. Гірняк, О. Конрад, М. Безкоровайний, О. Гулюватий, А. Яворів, М. Вітович, І. Маклицький, Н. Шевчук, О. Костур, І. Реґазевич, М. Макаренко, М. Богданник, О. Касіян.

По $ 1.00: А. Машталір, З. Тютюра, Г. Качур, Т. Штогрин.

Листа ч. 0049.

По $ 10.00: М. Береза.

По $ 5.00: А. Ясний, І. Івахів, І. Білий, П. Микитен, В. Вовчук, І. Мартинів, В. Салізак, А. Шалай, О. Стецкю, О. Липський, Е. Оприск, О. Цимбалістий, І. Онищак, М. Попель, П. Наконечний, С. Масний, В. Голобінка, В. Гнатів, П. Шкляр, В. Стеців, В. Кейс.

По $ 3.00: Л. Халупа, М. Клецор, Р. Бариґура, А. Ярославич, С. Стирка, М. Коміш, Е. Котлярчук, Е. Борис, С. Паракутович.

По $ 2.00: Т. Тарахівський, М. Ґонько, В. Савицький, Явнич, Я. Ферович, Т. Ільків, О. Кіца, П. Свистун.

По $ 1.00: М. Птасюк, Серщун.

Листа ч. 0069.

По $ 20.00: П. Ганкевич.

По $ 10.00: І. Чижо, С. Сипняк, Монастирський, В. Яськів.

По $ 5.00: В. Папіш, І. Кузів, В. Андрушко, Д. Василькевич, Б. Липа, М. Івасів, М. Ляник, З. Осінчук, І. Ділай, М. Лучків, Михальців, С. Корнявка, Г. Андрусишин, І. Безубяк, П. Прийма.

По $ 4.00: Р. Хажандюк.

По $ 3.00: Г. Мацiв, В. Мартицький, І. Ількiв.

По $ 2.00: А. Бажан, П. Прудиус, П. Басараб, М. Босора, Ганкевич, Г. Данилишин, Вайда, М. Ількiв, Мелець.

По $ 1.00: Кокуховська, Бучир, Бучир, Новаковський, В. Романів, Прокопів.

Листа ч. 0052.

Г. Цебрій — жетони 31.00.

По $ 10.00: М. Джумик, І. Плісак.

По $ 5.00: П. Поторан, Н. Бабяк, Т. Жовтий, В. Олійник.

По $ 2.00: В. Ковалів, Н. Кіндрак.

Листа ч. 0055.

По $ 15.00: М. Кузик.

По $ 10.00: С. Боднар.

По $ 5.00: Ю. Ясінський, К. Василик, М. Думікос, Н. Деркач, С. Демчишин, П. Зимний, І. Івасів, Т. Прокопів.

По $ 3.00: М. Ярема, Е. Юдкович, В. Ганич, І. Коваль, В. Бордун.

По $ 2.00: В. Ласовський, М. Удич, Г. Розумійко, П. Гойдич, Н. Грицик, С. Кулинич, С. Свинтух, М. Корінь, Т. Тикань, М. Бучко, В. Коваль.

По $ 1.00: А. Раменовський, В. Дух, П. Замийло, А. Яцьків, А. Мидляк.

Листа ч. 0054.

По $ 10.00: Ю. Микитин, М. Ходоба.

По $ 5.00: О. Кудрик, А. Евін, Д-р Макаревич, М. Олійник, Ю. Мачула, С. Сусь, В. Стадник, Коваль, А. Патерн.

По $ 3.00: М. Копоч.

По $ 2.00: Броніцький, М. Кучма, Ністрик, В. Гной, А. Розанковський, М. Зарицький, Г. Андрусишин, Руслак, Я. Назаркевич, Бохно.

По $ 1.00: Євчин, Паславський.

Листа ч. 0056.

По $ 10.00: Г. Цебрій, С. Загнійний, І. Осіюк, О. Маркуш, С. Мардак.

По $ 5.00: І. Вархола, В. Купчинський, М. Шкіра, М. Микитчак, М. Михайло, В. Хомяк, С. Заяць, О. Чеховський, М. Шевчук, А. Бохневич, Ю. Костів, М. Фурда, М. Дутко.

По $ 4.00: І. Пужик.

По $ 3.00: Велнів, С. Туринський, Скрипець, М. Чижович, І. Макар, Савків, Статкевич, М. Бойчук.

По $ 2.00: О. Грицьковян, О. Шугай, І. Жук, Г. Данилишин, М. Бабій, М. Паслак, А. Олійник, П. Тараско.

По $ 1.00: Д. Валик, Круховий, П. Томашівський, Е. Людкевич, Рудник, А. Канюґа, Самохвал.

Листа ч. 0057.

По $ 20.00: Ер. Коровицький.

По $ 10.00: Я. Косановський, П. Ярема, В. Стасюк, Л. Козак, Ф. Бразник, Е. Несторук, І. Кульчицький, Ференц-Бардиґула.

По $ 5.00: М. Коритовський, С. Кобасовський, К. Кифор, Е. Лозинський, Д-р Сидор, Т. Гориславський, Л. Пришляк, Р. Комарницький, Р. Осінчук, В. Харук, І. Лепкалюк, М. Вітенко, О. Палилик.

По $ 4.00: В. Стасюк, Г. Павлюк, М. Суботин.

По $ 3.00: О. Ворох, Т. Сурмач, Т. Шевчук.

По $ 2.00: В. Піх, В. Курило, П. Глют, В. Качунь, В. Пізар, Р. Король, В. Паньків, Б. Ласовецький, Т. Кринишин, Р. Шацько, С. Бубела.

По $ 1.00: Балабан, В. Цісик.

Листа ч. 0059.

По $ 5.00: М. Глуха, Т. Васюта, О. Кондзьола, С.

Дворян, В. Глоба, М. Турчан, К. Лукіянський, А. Когут, І. Кріль, Т. Лешко, А. Мазур.

По $ 3.00: В. Саляк, О. Хоманчук, О. Куницька, О. Овельнецька, С. Чайківський, М. Фрос, П. Боднар.

По $ 2.00: М. Ганущак, Г. Баранський, П. Барабан, І. Скорський, Рудик.

Листа ч. 0077.

По $ 15.00: М. Грицьковян.

Листи чч.: 63, 64 і 65. Збірщик п. Ю. Мачула.

По $ 10.00: О. Рожій, С. Чума, Т. Шмиґа, О. Пайончківський, К. Бура.

По $ 6.00: А. Дуда.

По $ 5.00: В. Сидор, Н. Головінський, П. Гринів, д-р В. Уруський, В. Поворозний, А. Боднарчук, М. Заяць, П. Решетівський, М. Гурецький, І. Задорожний, Теребицький, Л. Гой, І. Книш, М. Піра, М. Ясінський, В. Коліний, М. Гладкий, Карась, Ю. Костів, О. Восинчук, І. Тимо, Я. Ярема, В. Корура, В. Возняк, Каганяк, Рест. 1-ша Евеня, Дунлєй гат шоп, М. Грабар дол. 4.00.

По $ 3.00: В. Скопюк, Шпон, Е. Кулиняк, Грабовський, М. Чубак, Кривоніс, М. Кузинка, Семенюк, І. Головатий, О. Звяднюк, Бурій, Сало, Р. Костирка, С. Курнявка, А. Свєнц.

По $ 2.00: М. Ланик, С. Шапарович, В. Косановська, Е. Козопас, К. Шалайко, І. Калина, Найчак, О. Кузан, Бучак, І. Головатий, М. Сернівка, Кей, С. Головчак, А. Конюх, Зварчук, Лопацький, Романов, Гричило, М. Мороз, М. Цабраб, М. Сулима, І. Демків, Я. Базиляк.

По $ 1.00: І. Назаревич, Шишка, Ковалов, М. Януш, І. Полянський, С. Саненко, Лазарів, Березовський, Задорецький, Задорецька, Ходань, Швайковський, Н. Дністріян, Ю. Бакаль.

Листи чч.: 38 і 39. Збірщик п. М. Гранківський.

По $ 30.00: М. Гранківський.

По $ 20.00: В. Каранович.

По $ 10.00: К. Кардаш, П. Телешевський, І. Ґеба, І. Гранківський.

По $ 5.00: М. Чубатий, А. Маськовіта, Г. Гранківський, Г. Кравчук, М. Белців, В. Ґеба, В. Брудний, Г. Ґеба, І. Вовк, Г. Ворона, С. Дзера, С. Кандога, Т. Митенко, О. Мілєр.

По $ 2.00: С. Білоус, Я. Білоус, К. Гутон, Е. Маслюк, Т. Соколовський, М. Решетник, М. Заяць, М. Гула, К. Гула, Н. Свободян, В. Баран, В. Драпак, М. Савіцька.

По $ 1.00: А. Швайцер, А. Шнайдер К. Ворона, П. Лефко, Ю. Головчак.

Листа ч. 0067. Збірщик п. К. Пиль.

По $ 10.00: М. Симчич, Е. Лапчак.

По $ 5.00: С. Льорх, В. Наум, С. Вітенюк, А. Яворів, В. Луцейко.

По $ 2.00: М. Готь, М. Курись, Н. Пиль, Л. Галан, П. Євуш, М. Лотоцький, М. Дротина, Поповіченко.

По $ 1.00: В. Ковалівський, В. Дмитришин, М. Ходань, М. Качун.

Листа ч. 0562.

По $ 10.00: П. Кожух, В. Костик, П. Пережинський, Н. Пинковський.

По $ 8.00: В. Васічко.

По $ 5.00: М. Демидчук, С. Ґінда, Г. Николяк, П. Воберчак, І. Смусик, І. Хома, І. Трембіцький, З. Періх, П. Мадей, П. Васильківська, Я. Шміґель, О. Галатин, М. Бойчук, С. Вігун.

НОВІ КНИЖКИ

Наталена Королева: QUID EST VERITAS? (ЩО Є ІСТИНА?). Історична повість. Літературний і мовний редактор Роман Завадович. Тверда оправа в імітації шкіри, з витисками й позолоченням, у мистецькому оформленні Оксани Мошинської. Видавництво Миколи Денисюка. Чікаґо, 1961, 8° (18,5x13,5), ст. 452. Тираж 2.000 прим. Ціна 5.50 дол.

У повісті „Що є істина?", що оце вперше появляється друком, Наталена Королева сплела в одну цілість кілька мотивів, але головну увагу присвятила діяльності й переживанням римського прокуратора Понтія Пилата, що, хоч не бачив у вченні „Пророка Галилейського" жадної вини, своєю нерішучістю допустив до його страти. Постать Пилата, що, за словами авторки, „досі не зворушив ніякого автора", знаходить у цій повній драматизму повісті цікаве та вдумливе насвітлення. Змальовуючи духову драму Пилата, що, бувши „тільки людиною" і тримаючись лише „людського права", „ціле життя шукав Істини, тужив за нею і не знайшов — чи, може, не впізнав, коли зустрів її", авторка спирається, між іншим, на еспанських та французьких леґендах про Пилата, перейнятих ідеєю християнського всепрощення. Під цим оглядом повість Королевої неначе перекликається з Шевченковою поемою „Неофіти", де „святії мученики" прощають своєму мучителеві Неронові його злочини.

Адреса Видавництва:

Mykola Denysiuk Publishing Co.
2226 West Chicago Avenue
Chicago 22, Ill. — USA.

По $ 4.00: С. Стиранка.

По $ 3.00: К. Ласевич, Рибка, А. Данельчук, Ткачук, М. Евнук, З. Бабюк.

По $ 2.00: Ластовецький, Т. Павук, О. Гладишовський, Ластовецький.

По $ 1.00: Лемкиня, І. Коханюк, О. Федишин.

Листа ч. 0062.

По $ 10.00: В. Ватазишин.

По $ 5.00: В. Натина, І. Кобаснюк, Г. Маюк, Т. Кулик, Е. Зварич.

По $ 3.00: І. Луцик, О. Дорож, В. Цимбаліста, С. Муравський.

По $ 2.00: П. Котлярчик, М. Вацик, І. Вацик, О. Манзюк, А. Мандзяк, І. Чернига, П. Качмар.

По $ 1.00: В. Язівський.

Листа ч. 0050.

По $ 10.00: М. Твердовський, Я. Кіцюк, П. Костик.

По $ 5.00: В. Корсунь, А. Борисів, М. Штиґа, М. Залуцький, Е. Костек, О. Куйбіда, І. Крамарчук, П. Раковський, М. Мошак, В. Федуняк, М. Жупанський, І. Рицар, П. Годованець, Н. Н.

По $ 4.00: А. Слиш.

По $ 2.00: О. Сокіл.

Листа ч. 76.

По $ 5.00: А. Гончарів.

(Продовження збірки з наступному числі)

ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ ЩИРЕ СПАСИБІ!